

Πρακτικές γραμματισμού για παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία και όχι μόνο στη συμβατική τάξη με τη χρήση των εικονοβιβλίων

Δρ. Μαρία Χατζηαναστάση
Εκπαιδευτικός
Συνεργάτιδα Πανεπιστημίου Λευκωσίας
Εξωτερική Συνεργάτιδα Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου
hadjianastasim@unic.ac.cy

UNIVERSITY of
NICOSIA

Μύθος ή αλήθεια;

«... τα εικονοβιβλία χωρίς λόγια είναι κατάλληλα μόνο για πολύ μικρά παιδιά ή ίσως για παιδιά που βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο εκμάθησης μιας νέας γλώσσας και αυτού του είδους το κείμενο είναι ελάχιστα χρήσιμο όταν πρέπει να διδαχθεί η «σωστή ανάγνωση».

(Arizpe & Ryan, 2018)

Ομάδες διδασκαλίας Ελληνικής ως
δεύτερης σε σχολείο ΔΡΑΣΕ+

Συμβατικές τάξεις με πλειοψηφία
μαθητών με μεταναστευτική
βιογραφία

Πρακτικές
γραμματισμού με τη
χρήση εικονοβιβλίων

Συμβατικές τάξεις με περιορισμένο
αριθμό μαθητών με μεταναστευτική
βιογραφία

Ομάδες ενισχυτικής διδασκαλίας στο
πλαίσιο του προγράμματος
λειτουργικού αλφαριθμητισμού

Πρακτικές γραμματισμού με μια λέξη

Τι θεωρούμε πρακτικές
γγραμματοςού;

Θκανάρουμε το qr code και
καταγράφουμε παραδείγματα
πρακτικών γραμματισμού
χρησιμοποιώντας μόνο 1 λέξη.

Πρακτικές γραμματισμού

σπίτι/οικογένεια

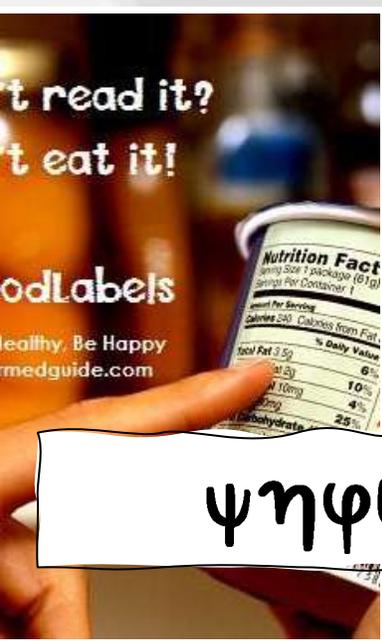
καθημερινή ζωή/ρουτίνες

εργασία

σχολείο/εκπαίδευση

ψηφιακό περιβάλλον

κοινότητα/κοινωνική ζωή

Γλωσσικές δυσκολίες παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία

Κατανόηση Προφορικού Λόγου

- Δυσκολία στην κατανόηση των οδηγιών, των εξηγήσεων και των ερωτήσεων του/της εκπαιδευτικού, ειδικά όταν μιλά γρήγορα ή χρησιμοποιεί σύνθετες προτάσεις.
- Δυσκολία στην παρακολούθηση συζητήσεων στην τάξη ή στην κατανόηση των συμμαθητών κατά τη διάρκεια ομαδικών εργασιών.

Παραγωγή Προφορικού Λόγου (Ομιλία)

- Δισταγμός ή αδυναμία να θέσει ερωτήσεις, να ζητήσει διευκρινίσεις, να εκφράσει απόψεις ή να απαντήσει προφορικά.
- Περιορισμένο λεξιλόγιο που δυσκολεύει την έκφραση σκέψεων και ιδεών με ακρίβεια.
- Λάθη στην προφορά που μπορεί να δυσκολεύουν την κατανόηση από τους άλλους ή να προκαλούν αμηχανία στο παιδί.
- Γραμματικά και συντακτικά λάθη στην ομιλία.

Γλωσσικές δυσκολίες παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία

Κατανόηση Γραπτού Λόγου (Ανάγνωση)

- Δυσκολία στην ανάγνωση και κατανόηση των σχολικών βιβλίων, των σημειώσεων, των φύλλων εργασίας και των γραπτών οδηγιών. Αυτό επηρεάζει όλα τα μαθήματα, όχι μόνο τη Γλώσσα (π.χ. κατανόηση εκφώνησης προβλήματος στα Μαθηματικά, κειμένου στην Ιστορία).
- Αργός ρυθμός ανάγνωσης.
- Δυσκολία στην κατανόηση σύνθετων προτάσεων και αφηρημένων εννοιών που εκφράζονται γραπτά.
- Αδυναμία κατανόησης της εξειδικευμένης ορολογίας (ακαδημαϊκό λεξιλόγιο) των διαφόρων μαθημάτων.

Παραγωγή Γραπτού Λόγου (Γραφή)

- Δυσκολία στη σωστή ορθογραφία και στη χρήση σημείων στίξης.
- Δυσκολία στη δόμηση γραμματικά σωστών προτάσεων και στην οργάνωση παραγράφων.
- Περιορισμένο λεξιλόγιο για την έκφραση ιδεών γραπτά.
- Δυσκολία στην ολοκλήρωση γραπτών εργασιών, ασκήσεων ή διαγωνισμάτων.
- Πρόκληση της Διγλωσσίας (Ελληνική Κοινή Νεοελληνική vs. Κυπριακή Διάλεκτος)

Γλωσσικές δυσκολίες παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία

Λεξιλόγιο

- Έλλειψη επαρκούς γενικού λεξιλογίου.
- Ειδικότερα, έλλειψη του ακαδημαϊκού λεξιλογίου που απαιτείται για την κατανόηση και συζήτηση θεμάτων σε βάθος στα διάφορα μαθήματα (π.χ. όροι γεωμετρίας, ιστορικά γεγονότα, επιστημονικές έννοιες).

Γραμματική και Σύνταξη

- Δυσκολία στην κατανόηση και χρήση των γραμματικών κανόνων της Ελληνικής (π.χ. κλίση ουσιαστικών και επιθέτων, χρόνοι και εγκλίσεις ρημάτων, σύνταξη προτάσεων).
- Πιθανή "παρεμβολή" από τη γραμματική ή συντακτική δομή της μητρικής γλώσσας του παιδιού.

Διάκριση Καθημερινής και Ακαδημαϊκής Γλώσσας

- Ένα παιδί μπορεί να αναπτύξει σχετικά γρήγορα βασικές δεξιότητες επικοινωνίας για την καθημερινή ζωή (Basic Interpersonal Communication Skills - BICS), αλλά να χρειάζεται πολύ περισσότερο χρόνο (πολλά χρόνια) για να αναπτύξει τη γνωστική ακαδημαϊκή γλωσσική επάρκεια (Cognitive Academic Language Proficiency - CALP) που είναι απαραίτητη για την επιτυχία στο σχολείο. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να φαίνεται ότι "μιλάει ελληνικά" στην καθημερινότητά του, αλλά να εξακολουθεί να δυσκολεύεται πάρα πολύ με τις γλωσσικές απαιτήσεις των μαθημάτων.

Στοχευμένη αντιμετώπιση γλωσσικών δυσκολιών

Εικονοβιβλία → πολύτιμο και πολυδιάστατο εργαλείο

Γεφύρωση του
Γλωσσικού
Χάσματος

- Οπτική Υποστήριξη Κατανόησης
- Εκμάθηση Λεξιλογίου
- Ενθάρρυνση Προφορικού Λόγου
- Κατανόηση Γραπτού Λόγου

Κοινωνικο-
Συναισθηματική
Υποστήριξη

- Επεξεργασία Συναισθημάτων
- Πολιτισμική Κατανόηση και Αίσθημα του Ανήκειν
- Κοινωνικές Δεξιότητες

Θεμελίωση Ακαδημαϊκών
Δεξιοτήτων

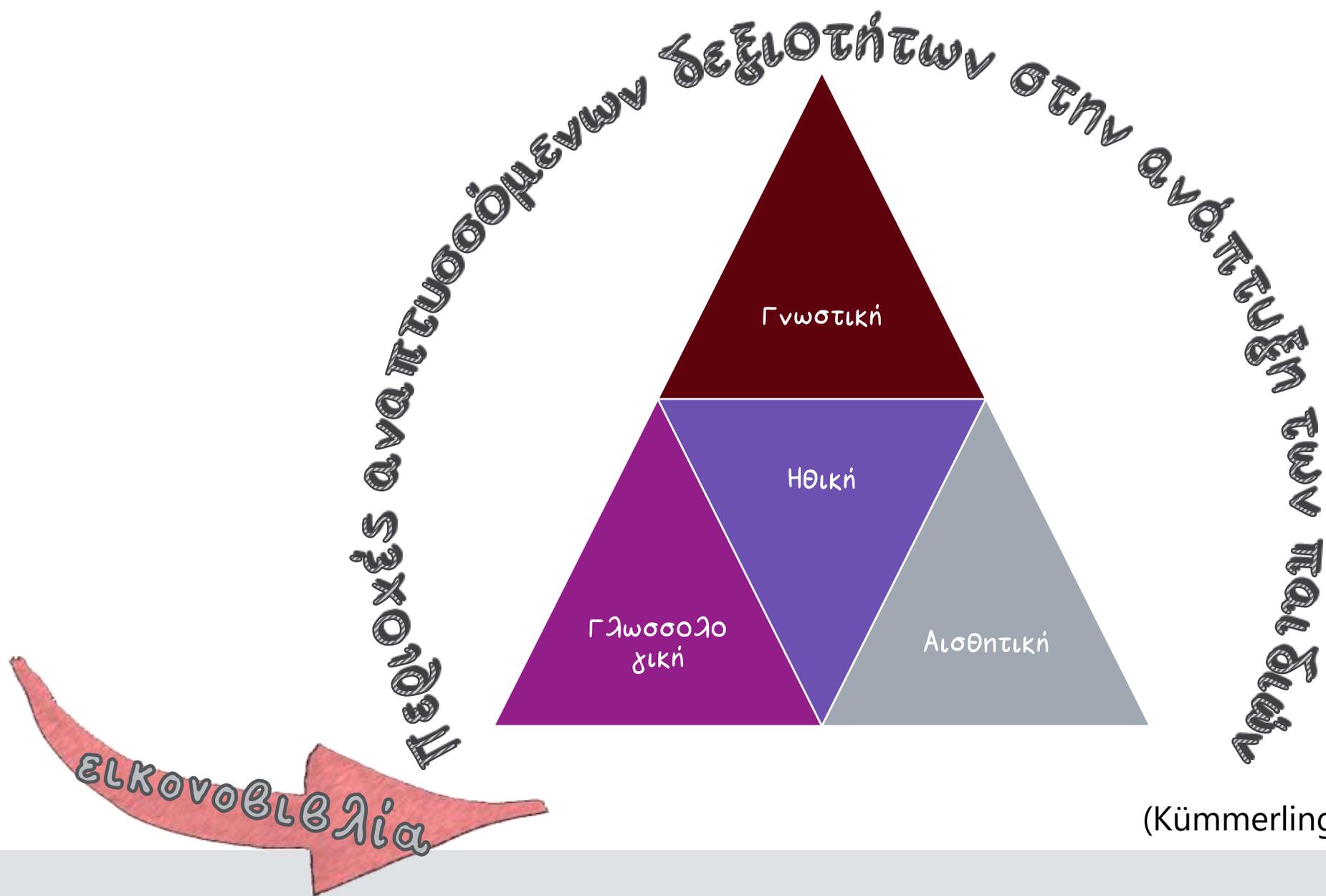
- Εισαγωγή Εννοιών
- Ανάπτυξη Δεξιοτήτων Γραμματισμού
- Παροχή Γνώσεων

Δημιουργία Θετικού Μαθησιακού
Περιβάλλοντος

- Κοινή Εμπειρία
- Έναυσμα για Δραστηριότητες

Ερευνητικά δεδομένα

- ▼ Σύνθετα και καλοφτιαγμένα εικονοβιβλία απαιτούν:
 - ▼ αντίληψη του ρόλου των λέξεων και των εικόνων
 - ▼ επίγνωση του ρόλου του αναγνώστη στη δημιουργία νοήματος
 - ▼ κρίσιμη στην ανάπτυξη κατανόησης όχι μόνο της αφήγησης αλλά και του πώς προκύπτει η διαδικασία της κατανόησης (Arizpe, 2014; Mourão, 2015; Pantaleo, 2007)
- ▼ Η ενεργός και η συνειδητή δέσμευση του αναγνώστη που απαιτείται από τα εικονοβιβλία μπορεί να συνδεθεί με τις διαδικασίες εκμάθησης γλωσσών και γενικά με την επικοινωνία (Arizpe & Ryan, 2018)
 - ➔ πολυγλωσσικά περιβάλλοντα

(Kümmerling-Meibauer, 2018)

Τα εικονοβιβλία μπορούν να υποστηρίξουν

Γιατί;

▼ Εμπειρικές μελέτες στο πεδίο έχουν δείξει ότι η ανάγνωση οπτικών κειμένων, όπως τα εικονοβιβλία, δεν περιορίζεται στην αποκωδικοποίηση των λέξεων αλλά μάλλον περιλαμβάνει την ερμηνεία οπτικών και πολυτροπικών πτυχών του κειμένου (Maine 2015).

→ παιδιά που έχουν δυσκολίες στην ανάγνωση και την αποκωδικοποίηση του γραπτού λόγου, έχουν ίσες ευκαιρίες να ερμηνεύσουν το κείμενο και να αναπτύξουν τις αναγνωστικές τους δεξιότητες και το λεξιλόγιό τους (Chatzianastasi, Vrikki & Rodosthenous-Balafa, 2025).

Μήπως όμως ξεχάσαμε κάτι;

Σύνθετα πολυτροπικά κείμενα, που τροποποιούν μέσω της εικόνας την ανάγνωση του λογοτεχνικού κειμένου, και αντλώντας από διάφορα είδη έκφρασης, αποδίδουν την πλοκή και τις διάφορες αφηγηματικές λεπτομέρειες με διαφορετικό τρόπο από ό,τι ο αναγνώστης θα προσλάμβανε αν διάβαζε μόνο το λεκτικό κείμενο (Χαντ, 2001; Serafini, 2009).

Βιβλία που αφηγούνται και μέσω των κειμένων τους αλλά και μέσω των εικόνων τους (Οικονομίδου & Παπαηλία, 2020).

Εκπαιδευτικά εργαλεία για την ανάπτυξη διαφορετικών μορφών γραμματισμού (Martinez & Harmon, 2012), καθώς συνδυάζουν λέξεις και εικόνες, με τις εικόνες μάλιστα να πρωτοστατούν (Ιορδανάκη & Καλογήρου, 2020).

Ο αναγνώστης, προκειμένου να συγκροτήσει το νόημα, προβαίνει σε μια συνεχή και αδιάσπαστη ανατροφοδότηση ανάμεσα στις λεκτικές μορφές του λόγου και στις εικόνες... (Μίσλου, 2018).

Τι είπαν άλλοι συνάδελφοι;

● Καταγράφουμε τους δικούς μας ορισμούς για τα εικονοβιβλία

8

8

Βιβλία με εικόνες

Βιβλία με ομορφες εικόνες

βιβλία με εικόνες και κάποιες φορές ελάχιστο κείμενο

Είναι βιβλία όπου υπερτερεί η εικόνα, στα οποία υπάρχει μικρό ή καθόλου κείμενο και επιτρέπει τις πολλαπλές "αναγνώσεις"

εικονοβιβλία είναι τα βιβλία των οποίων οι εικόνες είναι ξεκάθαρες, μπορούν να μεταφέρουν μηνύματα, σκέψεις, συναισθήματα. τον κυρίαρχο ρόλο τον έχει η εικόνα, μπορεί όπως να συνοδεύεται και με κείμενο.

Ένα βιβλίο με εικόνες; χωρίς λόγια. Οι εικόνες συμπληρώνουν τα νοήματα του κειμένου. Είναι πολύ παραστατικές οι εικόνες.

Εικονοβιβλίο είναι ένα οποιοδήποτε βιβλίο με εικόνες, με λόγια ή χωρίς, αλλά δίνεται κυρίως έμφαση στις εικόνες. Μπορεί να υπάρχουν μικρές προτάσεις για να συνοδεύουν την εικόνα αλλά γίνεται επεξεργασία της εικόνας.

Ο Συγγραφέας/ Εικονογράφος λέει μια ιστορία μέσα εικόνες χωρίς καθόλου λόγια ή με ελάχιστα

Τι είπαν άλλοι συνάδελφοι;

● Τι είναι τα εικονοβιβλία;

13

13

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΣΤΑ ΟΠΟΙΑ ΥΠΕΡΙΣΧΥΟΥΝ ΟΙ ΕΙΚΟΝΕΣ
ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Στα εικονοβιβλία προβάλλεται περισσότερο η εικόνα
καλώντας τον αναγνώστη να ξεδιπλώσει τη φαντασία του
και να δώσει τις δικές του εκδοχές μιας ιστορίας. »

Ανάπτυξη φαντασίας μέσω εικόνων Αινιγματικό Ανάπτυξη
κριτικής σκέψης Ανάπτυξη αναγνώρισης Συναισθημάτων
Ανάλυση εικόνων

Εικονοβιβλία είναι τα βιβλία που εστιάζουν στη δύναμη της
εικόνας, των χρωμάτων και της φαντασίας.

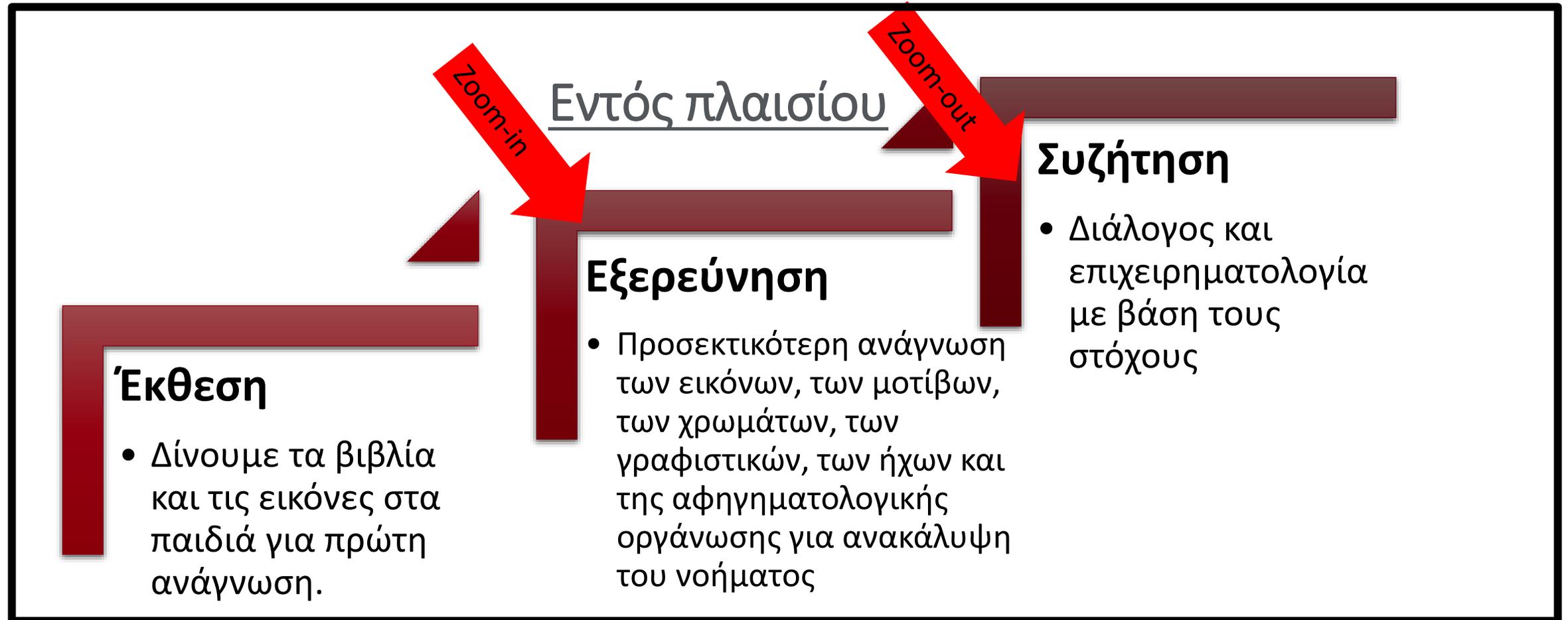
Είναι βιβλία που περιγράφουν την ιστορία με εικόνες και
χωρίς ή με ελάχιστα λόγια.

Είναι βιβλία στα οποία υπάρχει είτε απουσία κειμένου είτε
η ύπαρξη του είναι κατα πολύ μειωμένη σε αναλογία με τις
εικόνες του. Όταν υπάρχει κείμενο είναι λακωνικό και απλά
λέει τα απολύτως απαραίτητα.

Είναι βιβλία που λένε μια ιστορία μέσα από εικόνες, την
οποία ο κάθε ένας που τις βλέπει μπορεί να διηγηθεί με
τον δικό του διαφορετικό τρόπο.

Είναι τα βιβλία όπου η αφήγηση πραγματοποιείται εξ
ολοκλήρου (χωρίς κείμενο) ή ως επί το πλείστον (με

Φάσεις προσέγγισης των εικονοβιβλίων

Έμφαση στην κατανόηση

- Λεξιλόγιο
- Εντοπισμός γνωστών λέξεων
- Σύνδεση προφορικού με γραπτό λόγο (συνεχές)

Έμφαση στην έκφραση

- Αναδιήγηση
- Προσέγγιση Γλωσσικής Εμπειρίας *(αξιοποίηση του προφορικού λόγου των μαθητών για παραγωγή γραπτού υλικού)*
- Γραφή βάσει μοντέλου *(οικειοποίηση με το κείμενο, αντιγραφή, παροχή προτύπου για δικά τους κείμενα)*

Γλωσσοκεντρική Μάθηση

- Σύγκριση και αντιπαραβολή
- Χρήση διαγραμμάτων
- Παιχνίδια μαντεψιάς

Ανάπτυξη ευφράδειας

- Ομαδική ανάγνωση
- Απαγγελία
- Θέατρο του αναγνώστη

**Στοχεύσεις ανά επίπεδο
ελληνομάθειας**
(διαβαθμίσεις και εντός του
ίδιου μαθήματος)

Πρακτικές πριν
την ανάγνωση

Πρακτικές κατά
τη διάρκεια της
ανάγνωσης

Πρακτικές μετά
την ανάγνωση

Πριν την ανάγνωση

«Κυρία μα πώς διαβάζονται τούτα τα βιβλία;»

«Κυρία τελικά θα μας πεις πώς διαβάζονται τούτα τα βιβλία;»

«Κυρία πότε θα ξεκινήσουμε να κάνουμε εκείνα τα βιβλία;»

Μαθήτρια Ε' τάξης δημοτικού

Η περιέργεια δε σκότωσε τη γάτα

Πριν από την ανάγνωση

Ποιες πρακτικές θα εφαρμόζατε;

- Επίπεδο ελληνομάθειας
- Επίπεδο μαθησιακής ετοιμότητας

Πριν την ανάγνωση – Ενεργοποίηση περιέργειας και λεξιλογίου

- ▼ **Εξερεύνηση εξωφύλλου και εικόνων:** Τα παιδιά δείχνουν πρόσωπα, ζώα, αντικείμενα και τα ονομάζουν με απλές λέξεις (και στη μητρική τους γλώσσα, αν θέλουν).
- ▼ **Κάρτες λέξεων-εικόνων:** Παρουσίαση 3-4 βασικών λέξεων του βιβλίου με εικόνες. Παίζουμε «βρες το ζευγάρι» ή «σήκωσε την κάρτα που σου λέω».
- ▼ **Προβλέψεις με βάση τις εικόνες:** Τα παιδιά υποθέτουν τι θα συμβεί στην ιστορία απαντώντας σε ερωτήσεις τύπου «Ποιος νομίζεις ότι θα έρθει;» ή «Τι θα κάνει αυτό το ζώο;» συνοδευόμενες από χειρονομίες.
- ▼ **Παιχνίδια παρατήρησης:** «Βρες το κόκκινο καπέλο» ή «Ποιος γελάει;» στις εικόνες του εξωφύλλου.

Πριν από την ανάγνωση

Εισαγωγή ή επαναφορά βασικού λεξιλογίου ή λέξεων κλειδιών που σχετίζονται με το βιβλίο.

Πριν από την ανάγνωση

κίνδυνος

περιβάλλον

μόλυνση

προστασία

ανακύκλωση

ρυάκι

παγετώνας

πηγή

βροχοσταλίδες

κίνδ_νος

περιβάλ_ον

μόλ_υση

πρ_στασία

ανακ_κλ_ση

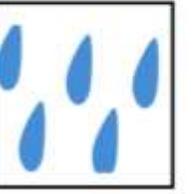
ρ_άκι

παγετ_νας

πηγ_

βροχοσταλ_δες

Πριν από την ανάγνωση

Τα σύννεφα είναι γκρίζα.

Οι σταγόνες της βροχής πέφτουν στη γη.

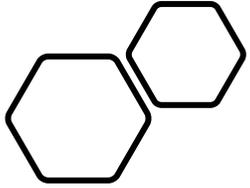
Ο ωκεανός έχει πολλά ψάρια.

Βρες και κύκλωσε τη λέξη «βροχή»:

θάλασσα βροχή
λίμνη
βροχή θάλασσα
βροχή

Βρες και κύκλωσε τη λέξη «ποτιστήρι»:

ποτιστήρι υδρατμοί
ποτιστήρι
ρυάκι ποτιστήρι
ωκεανός

Πριν από την ανάγνωση

Προεπισκόπηση των περικειμενικών χαρακτηριστικών

Αντί να παρέχετε βασικές πληροφορίες, ενθαρρύνετε τους μαθητές να εξετάσουν τα περικειμενικά χαρακτηριστικά (το εξώφυλλο, τη σελίδα τίτλου, τις τελικές σελίδες, την αφιέρωση και τη σημείωση του συγγραφέα) για να καθορίσουν τις προσδοκίες ανάγνωσης.

ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Παρατηρήστε προσεκτικά το εξώφυλλο του βιβλίου και βρείτε πληροφορίες για αυτό. Ύστερα καταγράψτε τις πιο κάτω.

Τίτλος: MEIDÄN PITI LÄTEÄ

Συγγραφέας: Sanna Pellucioni

Τόπος έκδοσης: HELSINKI

Χρονολογία έκδοσης: 2018

Είδος βιβλίου: Επιτομικό βιβλίο

Ένα δικό μου εξώφυλλο για το βιβλίο

ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Παρατηρήστε προσεκτικά το εξώφυλλο του βιβλίου και βρείτε πληροφορίες για αυτό. Ύστερα καταγράψτε τις πιο κάτω.

Τίτλος: Meidän Piti läteä

Συγγραφέας: Sanna Pellucioni

Τόπος έκδοσης: HELSINKI

Χρονολογία έκδοσης: 2018

Είδος βιβλίου: Επιτομικό βιβλίο

Ένα δικό μου εξώφυλλο για το βιβλίο

Πριν από την ανάγνωση

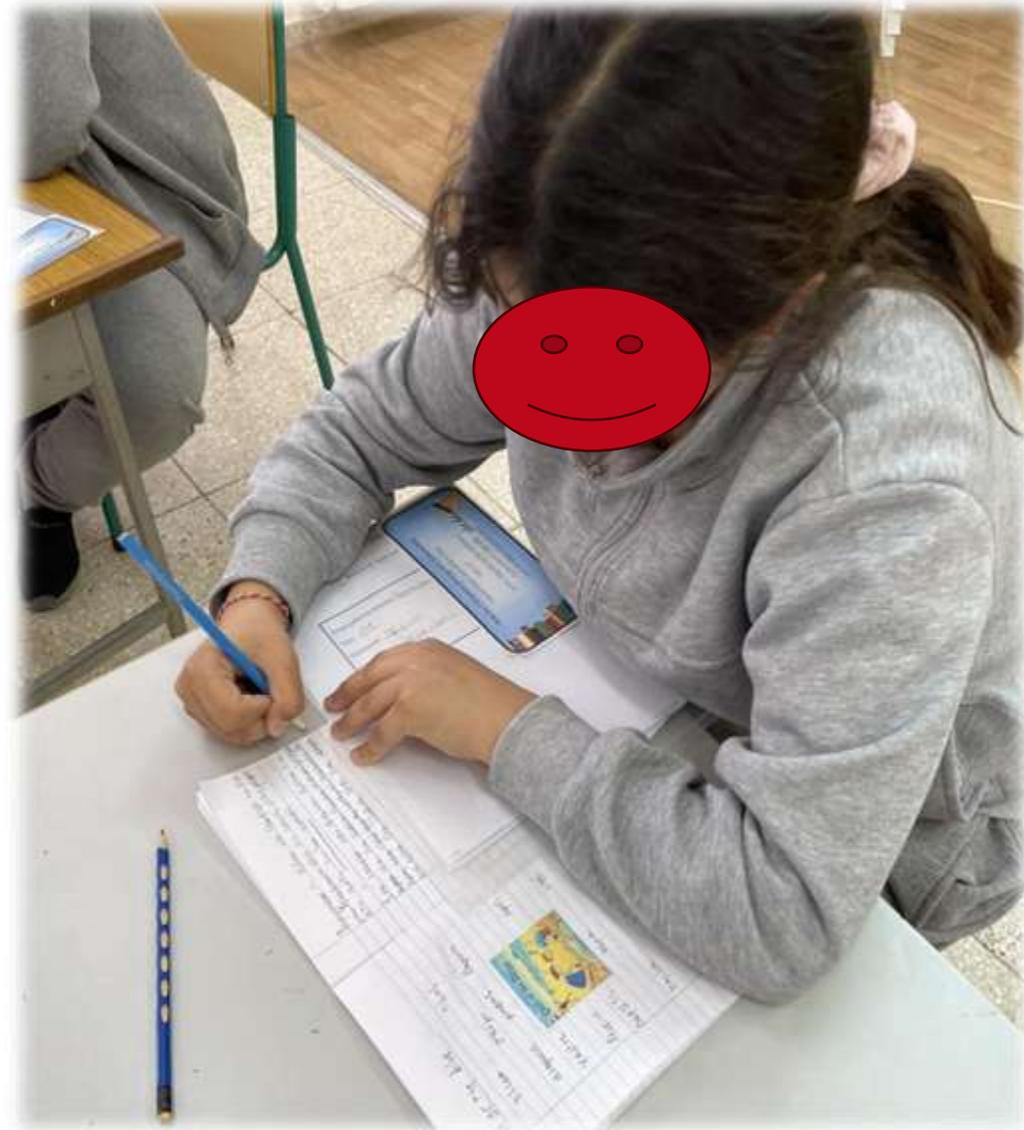
Πριν από την ανάγνωση

Δραστηριότητα: Εξώφυλλο και εντοπισμός αντικειμένων ή προσώπων

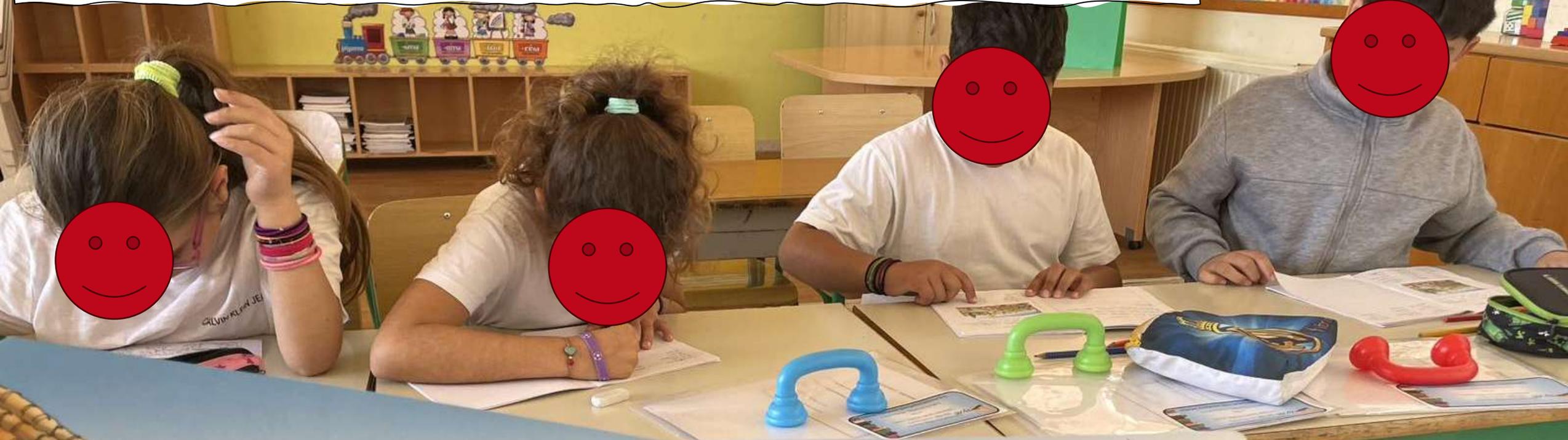
Γραμματισμός: Περιγραφή των εικόνων με απλές λέξεις ή φράσεις – σύνδεση με τις λέξεις στη μητρική τους γλώσσα αν γνωρίζουν.

Παραλλαγή: κάρτες με λέξεις-κλειδιά από την ιστορία (με ή χωρίς εικόνα) και αντιστοίχιση με εξώφυλλο

«Κυνήχι» εικόνων

Μέχρι να χτυπήσει το καμπανάκι γράψτε/πείτε όσες πιο πολλές λέξεις μπορείτε που σχετίζονται με την εικόνα

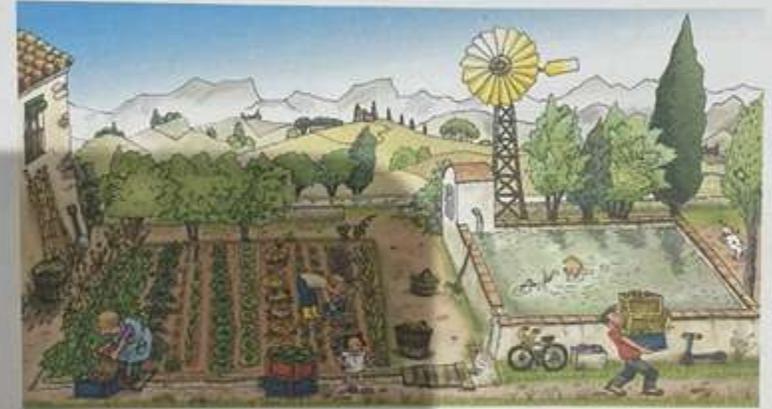
Πριν από την ανάγνωση

Μέχρι να χτυπήσει το
καμπανάκι γράψτε/πείτε όσες
πιο πολλές λέξεις μπορείτε που
σχετίζονται με την εικόνα

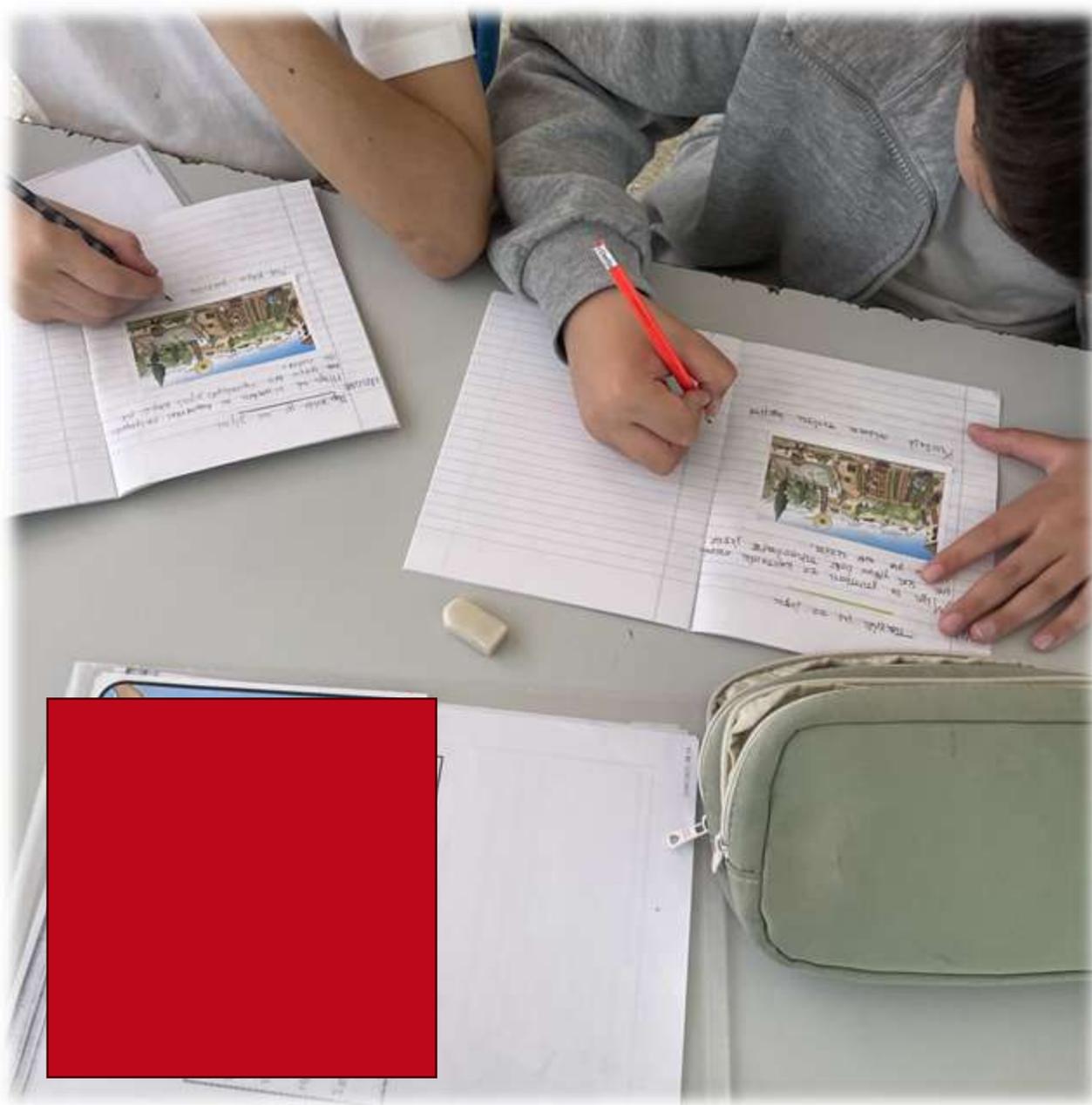
- Ταχεία ανάγνωση με whisper phones
- Φτιάξε ζευγάρια λέξεων χρησιμοποιώντας ένα ταιριαστό επίθετο

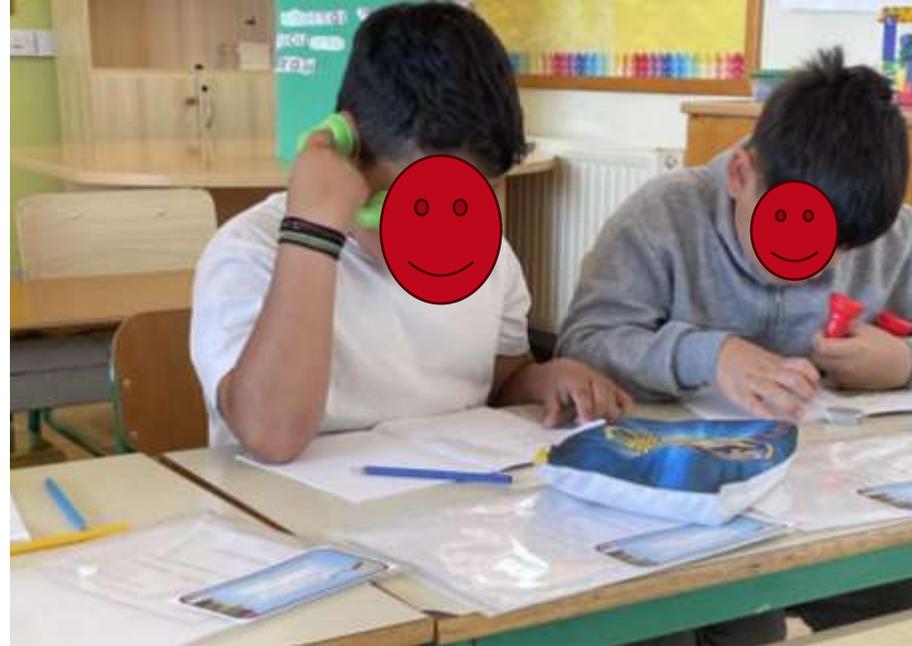
Παιχνίδι με τις λέξεις

Μέχρι να χτυπήσει το καμπανάκι
σκέψαι και γράψω όσες περισσότερες
λέξεις μπορώ για την εικόνα:

- μερίτσα
- παρόλη
- σκαίερ
- παιδάκι
- σκύρος
- σπίτι
- μαράζι
- κοροκίθες
- κορυφά
- μπαμπας
- βούρα
- δεξαμενή
- μαράζι ✓

Ταχεία ανάγνωση
με whisper phones

Πριν από την ανάγνωση

10/4/25

Out of the blue

δάσασσα

άλιμος

δύο συγγάμια

δύο παιδιά

γάιμενα

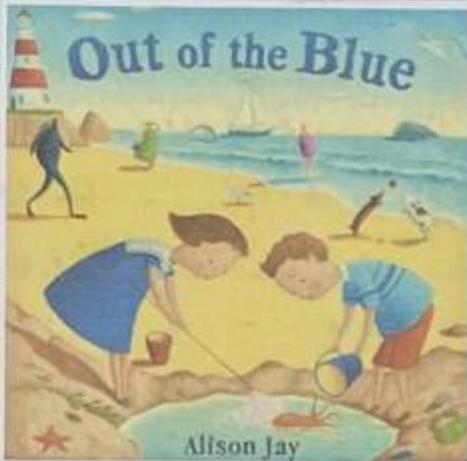
υαράβε

ωουζιά

χλωρόδι

αστερία

ωαυνίδια

μωάρα

ανθρωπωοι

υαράβουραι

Ιδεοθύελλα: Παρατηρώ το
εξώφυλλο και γράφω
λέξεις που σχετίζονται
με το εξώφυλλο

Μαθήτρια Ε' τάξης
δημοτικού με
μεταναστευτική
βιογραφία

An illustration of a beach scene. In the foreground, two children are digging in the sand. The child on the left is wearing a blue dress, and the child on the right is wearing a blue and white striped shirt and a red skirt. In the background, a dog is jumping towards a red ball, and a whale is visible in the blue ocean. A large red arrow on the left side of the image points from the top towards the children.

«Κυρία, τι κάμνει εκείνο το
ψάρι πας τον άμμο;»
«Ου εν πολλά αστείο!»
«Μα έννεν ψάρι. Εν δύτης.»

→ διαφορετικά επίπεδα ελληνομάθειας

→ διαφορετικές εμπειρίες

→ διαφορετική γνώση λεξιλογίου

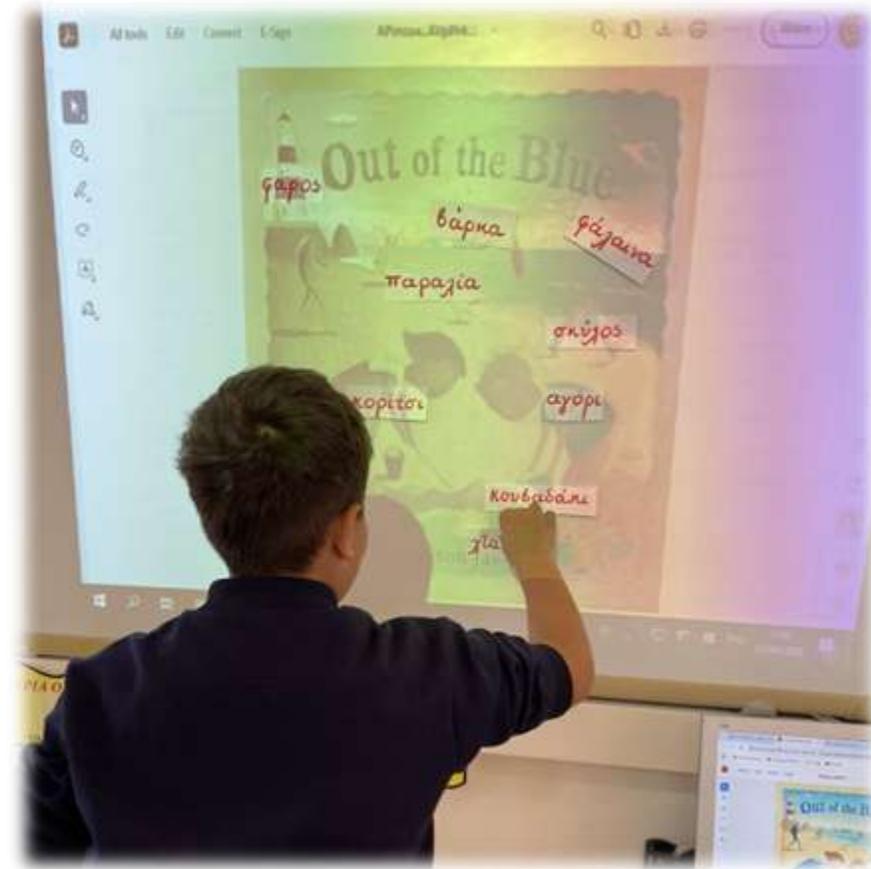
Πριν από την ανάγνωση

Δραστηριότητα: 3-5 νέες ή άγνωστες λέξεις από το βιβλίο μαζί με τις αντίστοιχες εικόνες

Γραμματισμός: επανάληψη και αντιστοίχιση, χρήση σε προτάσεις

Παραλλαγή: απλό διαδραστικό παιχνίδι αντιστοίχισης λέξεων-εικόνων

λεξιλόγιο μέσω εικόνων

1014125 Περιγράφω τι βλέπω στο εξώφυλλο του βιβλίου. Χρησιμοποιώ όσες πιο πολλές λέξεις μπορώ από αυτές που έχω δραπεί.

Μια φορά κι έναν καιρό ήσαν δύο παιδιά που έκανα μια ζεράζια ζήωα στον άμμο και την γέμισαν με νερό. Βλέπω ότι έχει δύο συζύγια να παιζουν με μια κωσάμα. Βλέπω ακόμη ανθρώποι να περπατούν στην παραλία. Επεισης υπάρχει ένα πανέμορφο δείγμα να ηηδιξη στη νόμισσα.

Μαθήτρια Ε' τάξης δημοτικού με μεταναστευτική βιογραφία

→ εικόνα → λέξη → πρόταση → κείμενο

Πριν από την ανάγνωση

βρες τη λέξη

Πριν από την ανάγνωση

Ο κλέφτης / λέξεις που
εξαφανίζονται

«Κλέφτη κλέφτη πού είσαι
Κλέφτη κλέφτη τι πήρες;
Πήρα...»

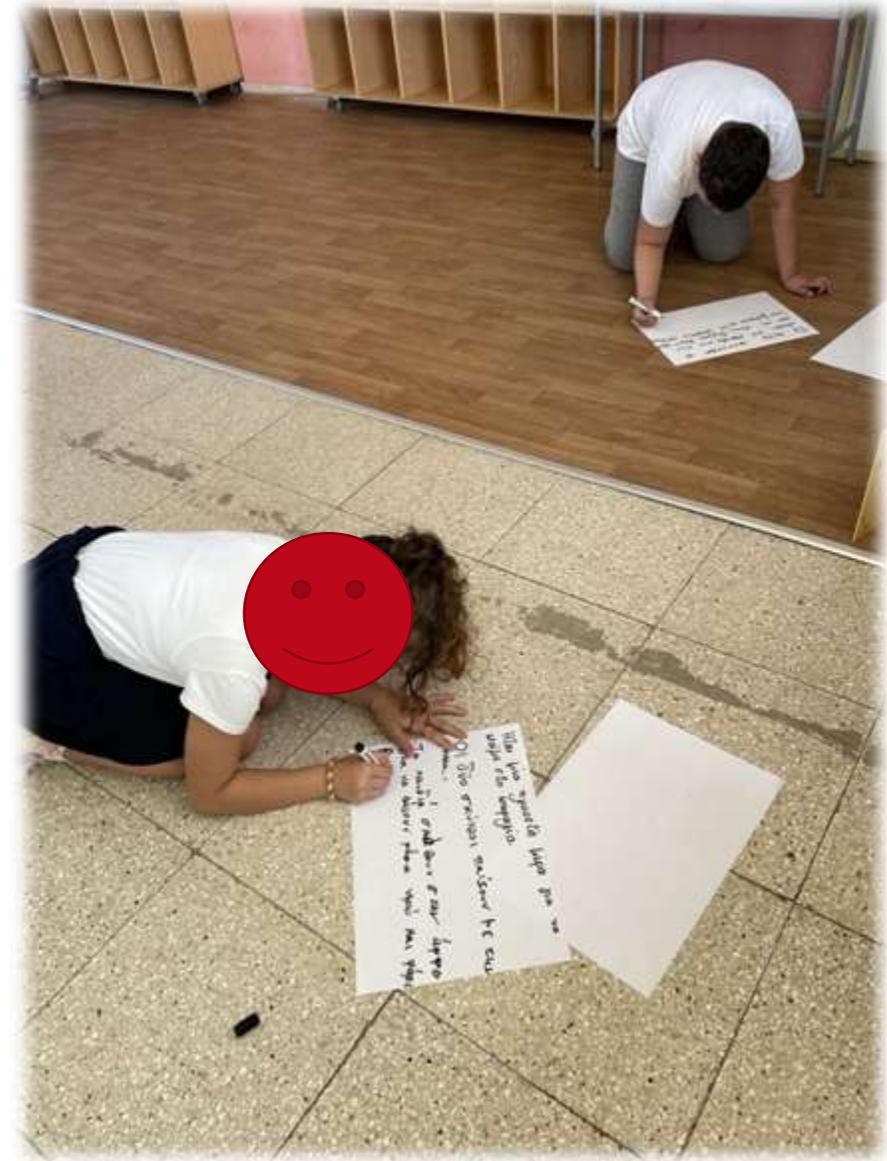
Πριν από την ανάγνωση

Δραστηριότητα: Με βάση το εξώφυλλο και λίγες εσωτερικές εικόνες κάνουν υποθέσεις

Γραμματισμός: Αιτιολογούν τις προβλέψεις τους. Καταγραφή των ιδεών τους σε έναν πίνακα ή χαρτί.

Παραλλαγή: Ομαδική ιστορία ξεκινώντας από μια εικόνα του βιβλίου.

Πρόβλεψη της ιστορίας

οπτικός γραμματισμός

ανάγνωση

κατανόηση γραπτού λόγου

παραγωγή γραπτού λόγου

συνεργασία

Σκυταλοδρομίες ιστοριών

Πριν από την ανάγνωση

Με αφορμή μια εικόνα...

13/05

Η βάρκα των Μελών

Με αφορμή την εικόνα πάνω εμένα αμέσως το βρήκα να
λεχόταν ή μπορεί να συμβαίνει ή να αναφέρεται ότι
αυτή η βάρκα.

- «Πως θα μινουμε νύφαι»
- Αναγκαίως εγγύς γυναικός.
- Προσπαθώ να γίνω σπινθηρά.
- Κι όμως ένας και γύρο
- Όχι σπινθηρά, δεν έχει χείρα.
- «Πως θα μινουμε νύφαι»
- Αναγκαίως εγγύς γυναικός.
- Το μυστήριον τα κείνη δεν γίνω να χιναί.
- Κάποια σπινθηρά ή κείνη μπορεί να γυναικός.

Πριν από την ανάγνωση

Δραστηριότητες καταλληλότερες για το νηπιαγωγείο

▼ «Βαλιτσάκι ιστορίας»

- ▼ Γεμίζεις ένα μικρό κουτί με αντικείμενα που σχετίζονται με την ιστορία (π.χ. ένα καπέλο, μια μπάλα, ένα κουκλάκι).
- ▼ Τα παιδιά τα εξερευνούν και προσπαθούν να μαντέψουν τι ιστορία θα ακούσουν.

▼ «Κάρτες συναισθημάτων»

- ▼ Δείχνεις κάρτες με πρόσωπα που γελάνε, κλαίνε ή θυμώνουν.
- ▼ Τα παιδιά επιλέγουν ποιο συναίσθημα ταιριάζει με την εικόνα του εξωφύλλου.

▼ «Ήχοι της ιστορίας»

- ▼ Παίζεις ηχητικά εφέ (π.χ. θρόισμα φύλλων, νερό που τρέχει) και ρωτάς «τι νομίζετε ότι θα δούμε στο βιβλίο;».

Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης

Ποιες πρακτικές θα
εφαρμόζατε;

- Επίπεδο ελληνομάθειας
- Επίπεδο μαθησιακής
ετοιμότητας

Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης

Απλοποίηση: προσαρμογή του εκπαιδευτικού στο επίπεδο των γλωσσικών ικανοτήτων των μαθητών.

- Παροχή σκαλωσιάς (scaffolding) μέσω θεματικών και άλλων στηριγμάτων
- Διευκόλυνση (accommodations): πρόσβαση σε περιεχόμενο κατάλληλο για το επίπεδο της γλώσσας
- Προεφοδιασμός (frontloading)
- Τοποθέτηση σε πλαίσιο (contextualization): παροχή επεξηγήσεων και νοήματος

Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης

Απλοποιημένη αφήγηση

Σύνδεση με τις εικόνες

Επανάληψη

Αλλαγή χροιάς και έντασης

Χρήση χαρακτηριστικών προσώπου
– μορφασμών ή
χειρονομιών/στάσης σώματος

Παύσεις

Διάδραση/συμμετοχή των παιδιών

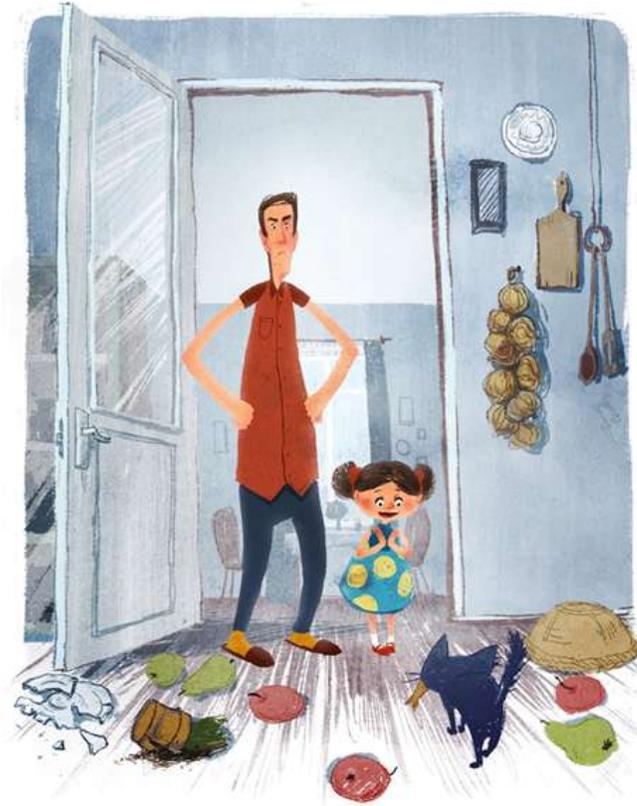
Παροχή χρόνου

Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης

Δραστηριότητα: Κατά την ανάγνωση, κάντε συχνές παύσεις και ρωτήστε τα παιδιά για λεπτομέρειες που βλέπουν στις εικόνες. "Τι χρώμα έχει το φόρεμα της; Τι φαγητά έχει στο πάτωμα; Πώς νιώθει ο χαρακτήρας;"

Γραμματισμός: Ενθαρρύνετε τα παιδιά να απαντούν με πλήρεις προτάσεις, περιγράφοντας τις εικόνες. Για τα παιδιά που δυσκολεύονται, προσφέρετε υποστήριξη με λέξεις-κλειδιά ή αρχικές φράσεις.

Διαδραστική ανάγνωση με ερωτήσεις εστιασμένες στις εικόνες

Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης

Δραστηριότητα: Καθώς διαβάζετε το κείμενο, ζητήστε από τα παιδιά να δείξουν στην εικόνα αυτό που περιγράφεται. "Δείξε μου το χαμογελαστό πρόσωπο." "Δείξε μου πού κρύβεται η γάτα."

Γραμματισμός: Συνδέστε άμεσα τις λέξεις με τις οπτικές αναπαραστάσεις.

"δείξε μου"

Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης

Δραστηριότητα: εικόνες που απεικονίζουν έντονα συναισθήματα των χαρακτήρων

Γραμματισμός: χρησιμοποιούν λέξεις που περιγράφουν συναισθήματα (Μπορείτε να δημιουργήσετε έναν πίνακα με εκφράσεις προσώπου και τις αντίστοιχες λέξεις)

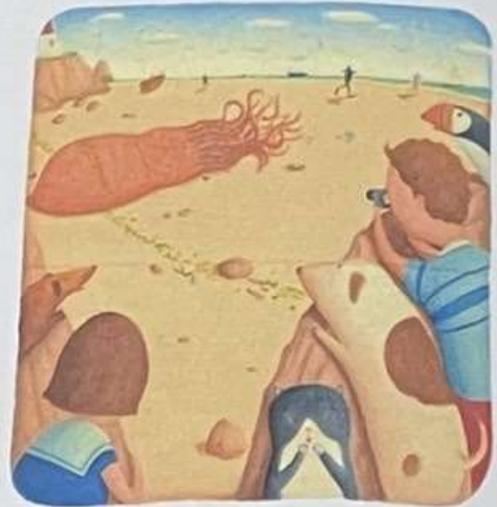

Συναισθηματική Σύνδεση μέσω των εικόνων

3/4/25

Με αλλοπάθια είναι
λεξεί, ομειψεί, ουραοθήματα.

λεξη
αίχμος
φόβο
ντροπή

Να έρθει
μάποδ να κέ
βοηθήσει.
Γιατι με βράζουα αυτοσπαρτα,
Γιατι σπείτα στην θάλασα
σα,

θυμώ
οσρααίπια
αοχία
μωραζία

Ναίωω οττααίπια
γιατι σπ με βοήθα
ναίερα.

Κατά την ανάγνωση – Εμπλοκή και διάδραση Πώς επιτυγχάνεται στο νηπιαγωγείο;

- ▼ **Αφήγηση με χειρονομίες και εκφράσεις:** Αλλαγή χροιάς φωνής, παύσεις, μιμήσεις συναισθημάτων για να κρατηθεί η προσοχή.
- ▼ **Ερωτήσεις παρατήρησης:** «Δείξε μου πού είναι το δέντρο», «Πώς νιώθει εδώ ο ήρωας;» με υποστήριξη μέσω εικόνων-συναισθημάτων.
- ▼ **Σύνδεση προφορικού λόγου και εικόνας:** Ζητάμε από τα παιδιά να επαναλάβουν λέξεις δείχνοντας τα αντίστοιχα αντικείμενα στην εικόνα.
- ▼ **Συμμετοχική αφήγηση:** Δίνουμε στα παιδιά την ευκαιρία να συμπληρώσουν ή να συνεχίσουν μια πρόταση («Και μετά το σκυλάκι...»).

Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης

▼ «Πάγωμα εικόνας» (tableau vivant)

- ▼ Σταματάς την αφήγηση και ζητάς από τα παιδιά να γίνουν αγάλματα που δείχνουν πώς νιώθει ένας χαρακτήρας.

▼ «Η τσάντα του ήρωα»

- ▼ Φανταστείτε τι θα είχε στην τσάντα του ο ήρωας (πραγματικά αντικείμενα ή εικόνες).
- ▼ Τα παιδιά διαλέγουν αντικείμενα που ταιριάζουν στην ιστορία καθώς προχωράει.

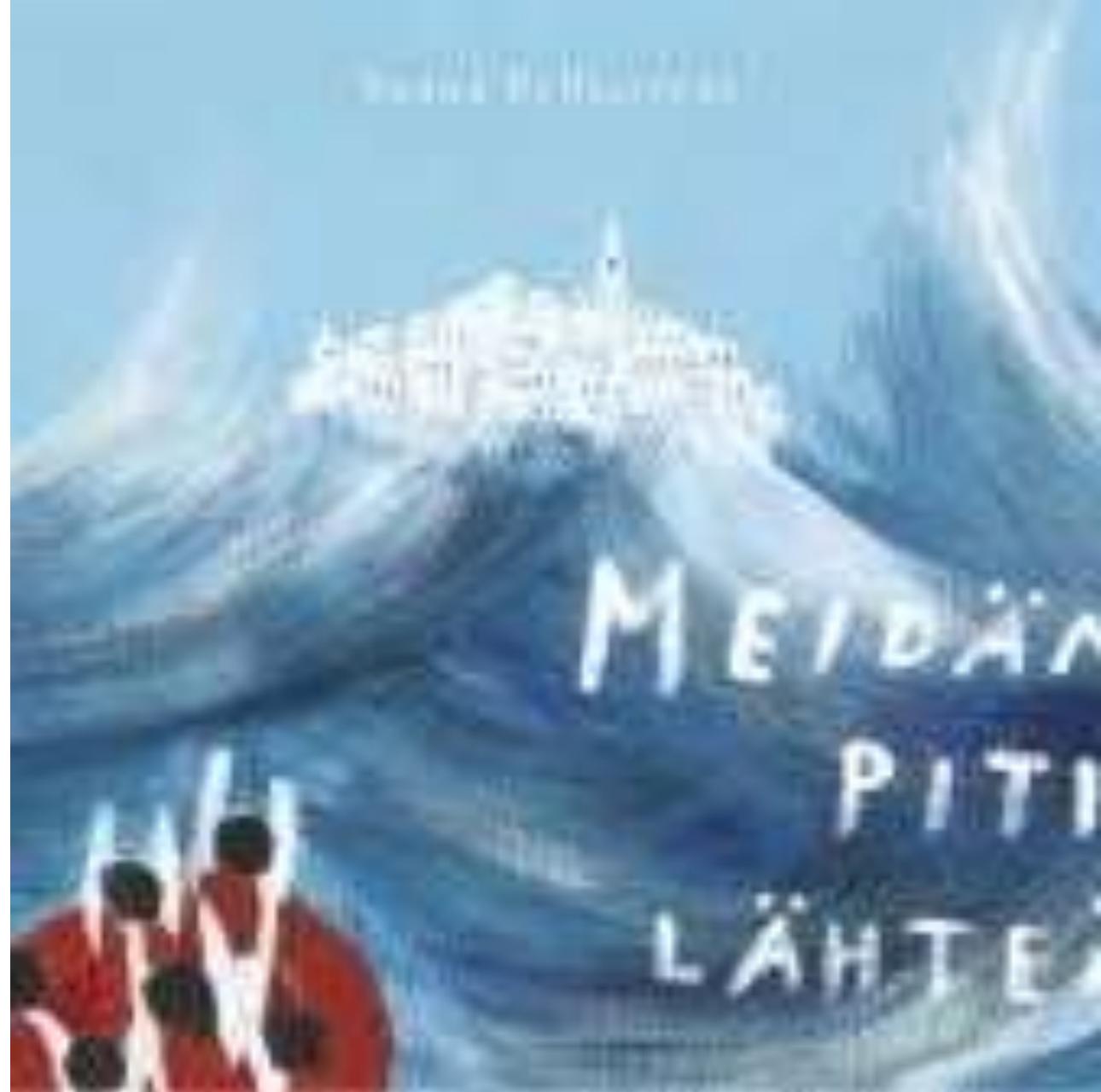
▼ «Ψηφιακός βοηθός»

- ▼ Προβάλεις τις εικόνες από το βιβλίο σε διαδραστικό πίνακα ή τάμπλετ και αφήνεις τα παιδιά να δείχνουν και να «ζουμάρουν» λεπτομέρειες που θέλουν να σχολιάσουν.

Μετά την ανάγνωση

Ποιες πρακτικές θα
εφαρμόζατε;

- Επίπεδο ελληνομάθειας
- Επίπεδο μαθησιακής
ετοιμότητας

Μετά την ανάγνωση

Εντοπισμός στοιχείων του κειμένου μέσω παιχνιδιού

Δυνατότητα διαφοροποίησης ανάλογα με το επίπεδο.

- Λέξεις, φράσεις
- Απαντήσεις σε ερωτήσεις
- Ήρωες, χαρακτήρες
- Δομικά στοιχεία

Meidän piti lähteä

Μαθητής Στ' δημοτικού με έναν από τους δύο γονείς με μεταναστευτική βιογραφία

Migrando

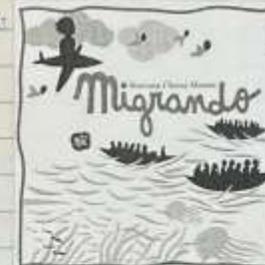
Μετά την ανάγνωση

Μαθητής Στ' δημοτικού με έναν από τους δύο γονείς με μεταναστευτική βιογραφία

Meidän piti lähteä

Migrando

Μετά την ανάγνωση

Δημιουργία διασυνδέσεων

Ανάμεσα σε σελίδες του εικονοβιβλίου ή ανάμεσα σε διαφορετικά εικονοβιβλία

Μετά την ανάγνωση – Έκφραση και δημιουργία ειδικά για το νηπιαγωγείο

Αναδιήγηση με εικόνες:
Δίνουμε σελίδες του βιβλίου σε διαφορετική σειρά και ζητάμε από τα παιδιά να τις βάλουν σωστά ή να μας πουν τι θυμούνται.

Δραστηριότητα "Το κουβάρι της αφήγησης": Τα παιδιά ρίχνουν ένα κουβάρι μαλλί μεταξύ τους· όποιος το κρατά, λέει μια φράση που θυμάται από την ιστορία.

Δημιουργία λεζάντας με ζωγραφική: Τα παιδιά ζωγραφίζουν μια σκηνή και «γράφουμε μαζί» μια απλή λεζάντα με τα λόγια τους.

Παιχνίδια ρόλων: Τα παιδιά γίνονται οι ήρωες της ιστορίας και παίζουν μικρούς διαλόγους με καθοδήγηση.

Λεξιλογικά παιχνίδια: «Δώσε πάσα» με μπάλα (λέω μια λέξη από την ιστορία και το παιδί πρέπει να βρει άλλη που τη θυμίζει), memory με εικόνες.

Μετά την ανάγνωση

▼ «Φτιάξε το δικό σου εικονοβιβλίο»

- ▼ Τα παιδιά ζωγραφίζουν 3–4 εικόνες που αφηγούνται μια νέα μικρή ιστορία και τις βάζουν σε σειρά.

▼ «Το κουκλοθέατρο των ηρώων»

- ▼ Δημιουργείτε απλές φιγούρες με χαρτόνι και ξυλάκια παγωτού για να ξαναπείτε την ιστορία.

▼ «Ζωντανή εικονογράφιση»

- ▼ Βάζετε μουσική και τα παιδιά περπατούν στον χώρο ως οι ήρωες της ιστορίας, εκφράζοντας με κινήσεις συναισθήματα και πράξεις.

▼ «Μουσικό λεξιλόγιο»

- ▼ Επιλέγετε ήχους ή μουσικές φράσεις για λέξεις-κλειδιά (π.χ. ντραμς για «λύκος», καμπανάκι για «σπίτι») και τα παιδιά τις παίζουν κάθε φορά που ακούγεται η λέξη.

▼ «Αλλαγή τέλους»

- ▼ Ρωτάς τα παιδιά τι θα γινόταν αν η ιστορία συνεχιζόταν και φτιάχνετε μια εναλλακτική τελευταία εικόνα.

ΒΡΕΞΕΙ ΧΙΟΝΙΣΕ
ΜΑΖΙ!
ΣΤΙΣ ΣΜΟΛ

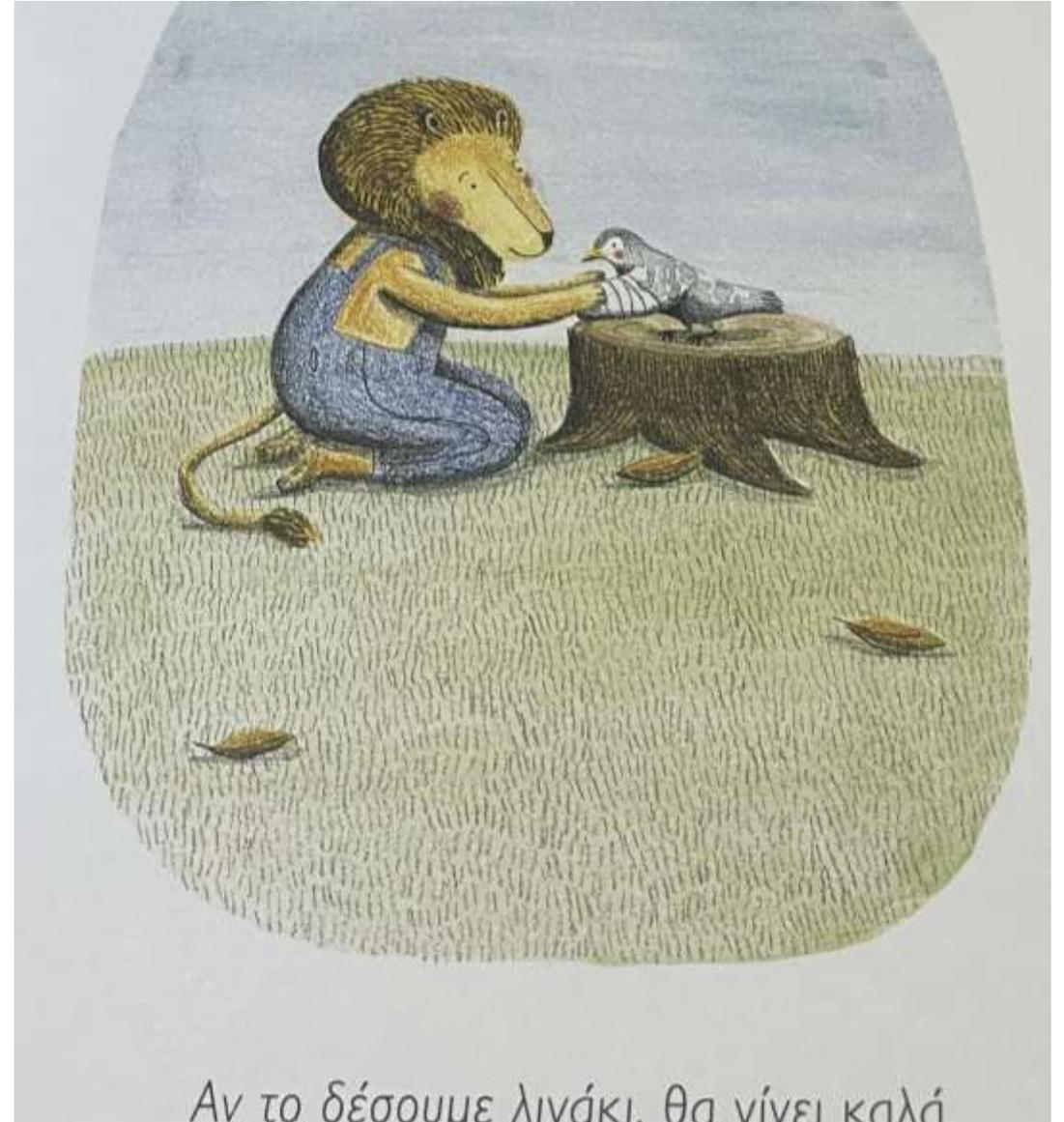
Καιρικές
συνθήκες,
εποχές,
φιλία

ΦΙΛΟΙ

Ανάπτυξη επικοινωνιακού
λόγου – παιχνίδια ρόλων

Λιοντάρι

Πουλί

Φίλοι

Μεγάλο

Μικρό

Δικός μου τίτλος

Καλό

Αξιοποίηση γραμματικών δομών - επέκταση

Σειροθέτηση

Λεξιλόγιο: καθημερινότητα, χρονικοί σύνδεσμοι

MEIN WEG MIT VANESSA

Βανέσσα

von Kerascoët

Ενότητα: Συστάσεις χαιρετισμοί
Ενότητα: Ο εαυτός μου

Διαγράμματα με ονόματα - αξιοποίηση μητρικής

Παρουσιάζω τη Βανέσσα (προφορικά και γραπτά)

Διάλογος κοριτσιών - συστάσεις

Πληροφορίες για το βιβλίο στο

<https://dialls2020.eu/el/library/i-walk-with-vanessa-mein-weg-mit-vanessa/>

Ρόλος στον τοίχο

Εμένα μου αρέσει η Γυμναστική.
Εμένα μου αρέσουν τα Μαθηματικά.

Γνώριμες εικόνες για τα παιδιά -
ταύτιση

- Τα παιδιά παίζουν
- Τα παιδιά κάνουν μάθημα.

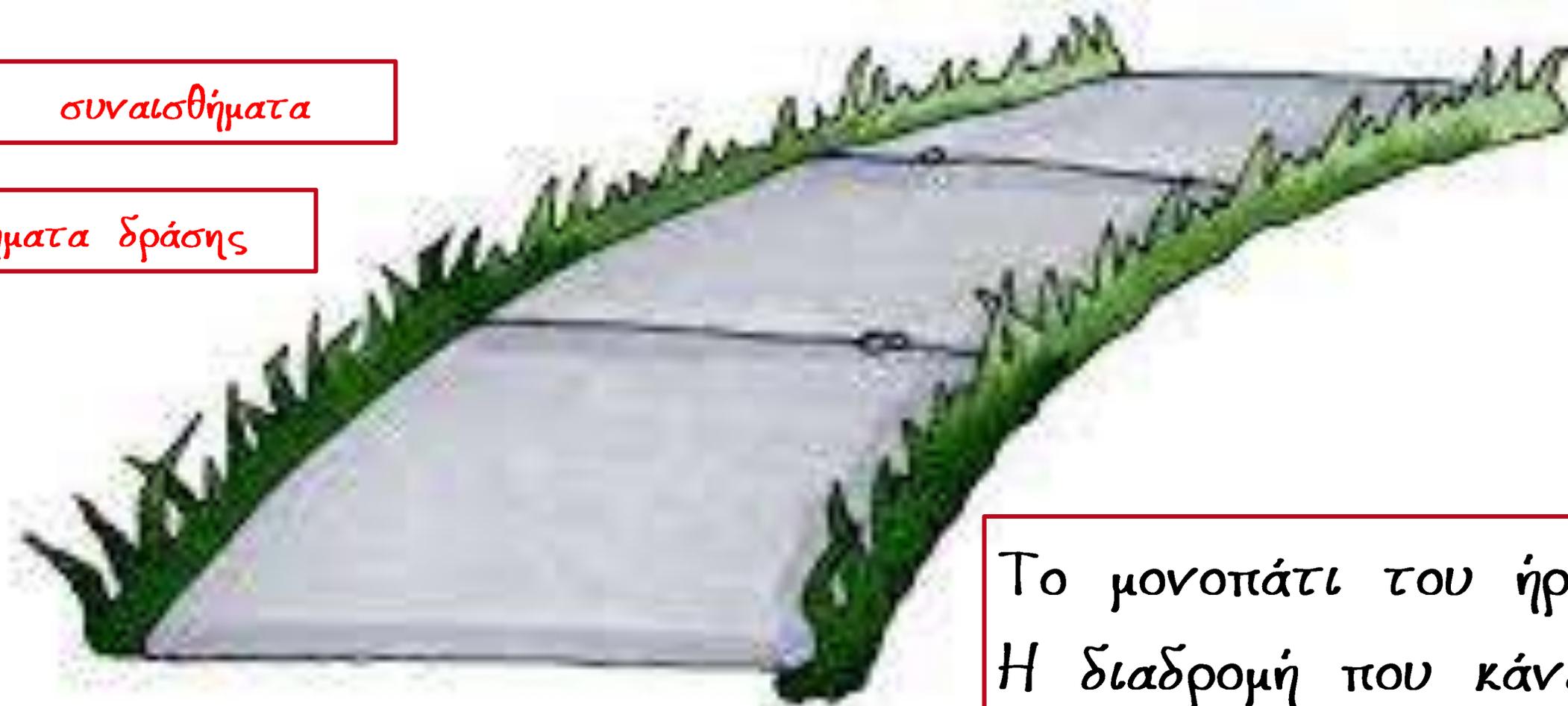

Γνώριμες εικόνες για τα παιδιά - ταύτιση

- Τα παιδιά κάνουν Ελληνικά.
- Τα παιδιά κάνουν Γυμναστική.

συναισθήματα

ρήματα δράσης

Διαφοροποιώ ανάλογα με το επίπεδο
Δεν αναμένω από όλα τα παιδιά το ίδιο.
Λέξεις - προτάσεις - μικρά κείμενα

Το μονοπάτι του ήρωα.
Η διαδρομή που κάνει για
να φτάσει στο τέλος
της ιστορίας

χρώματα

μπροστά

πίσω

μέσα

δεξιά

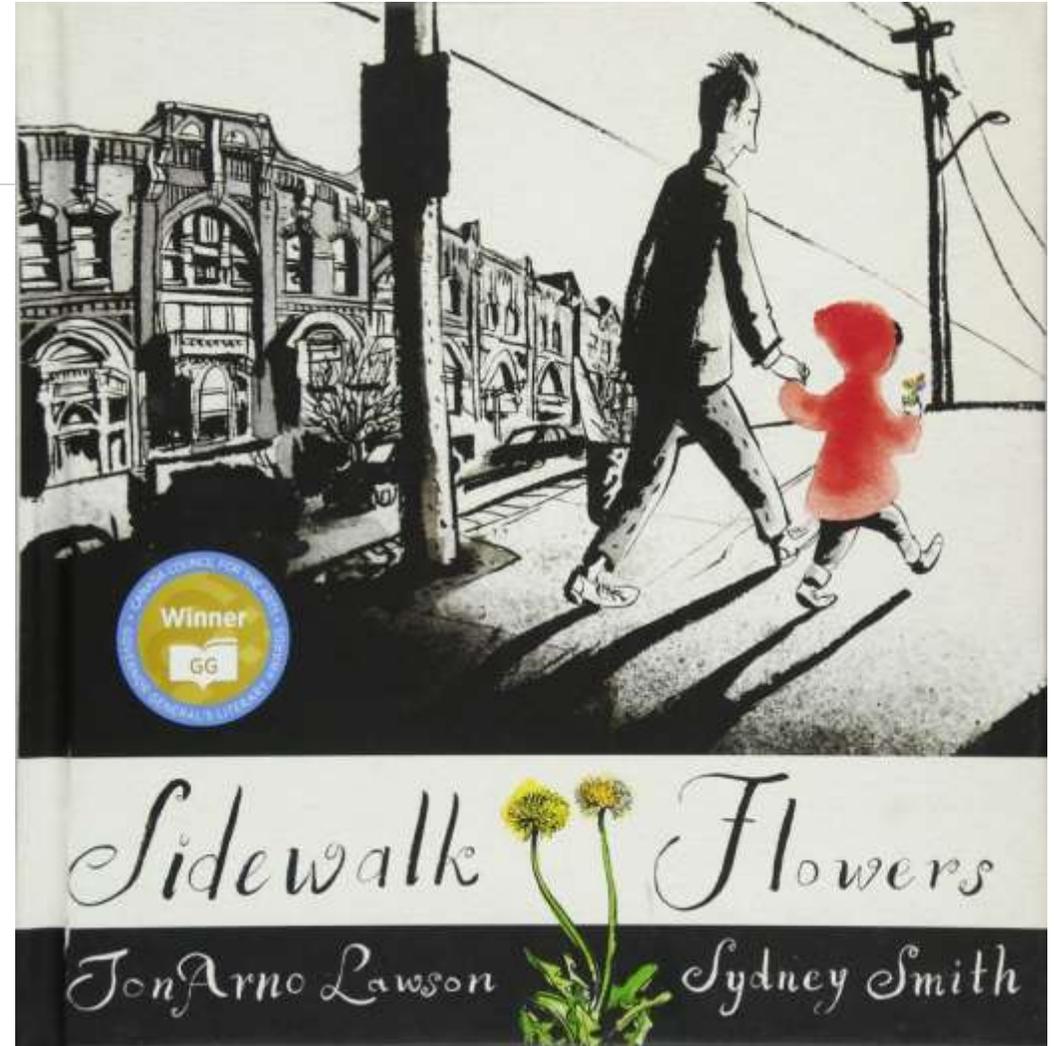
αριστερά

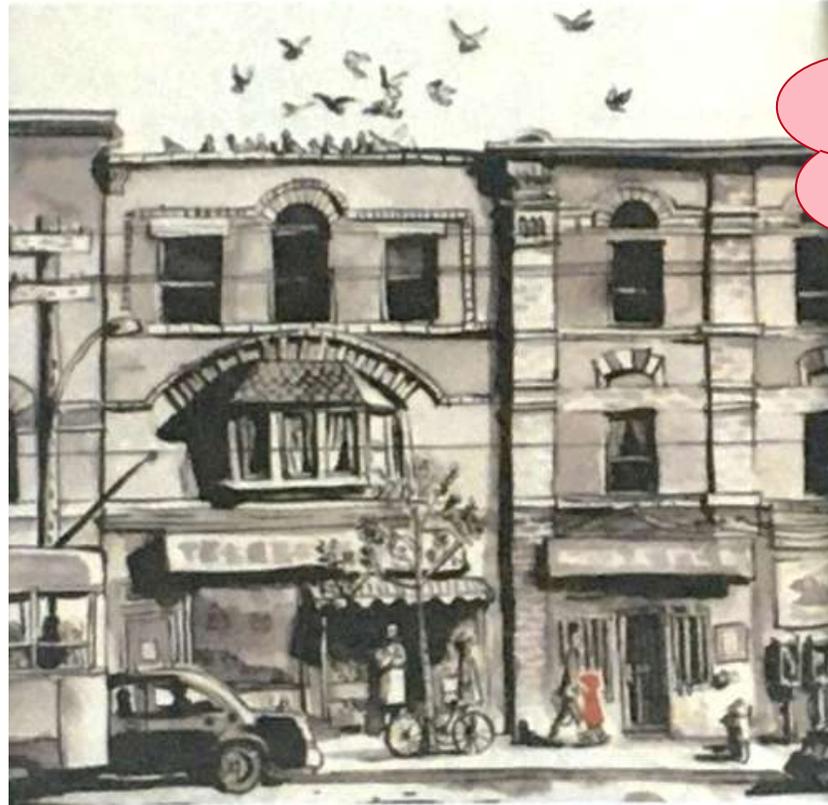
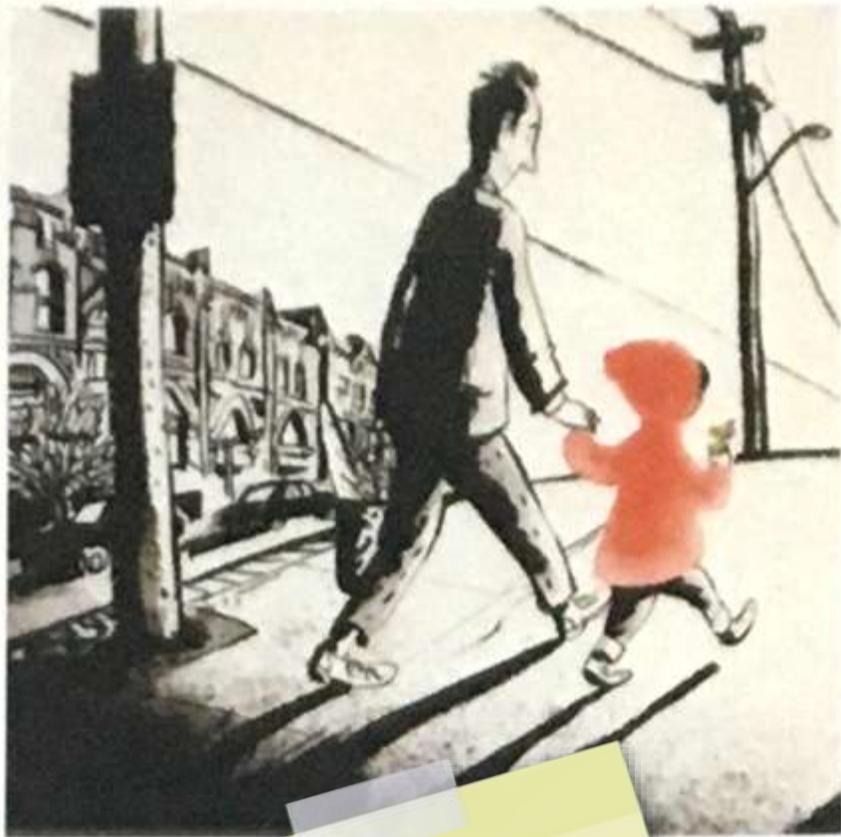
Εικονοβιβλία που απαιτούν τη συμμετοχή του αναγνώστη
Παιχνίδια εντοπισμού - ερωτήσεις/απαντήσεις σε ζευγάρια
Πού είναι ο αστερίας;

Λεξιλογικά παιχνίδια

Γράψτε όσες
περισσότερες
λέξεις σας
έρχονται στο
μυαλό για κάθε
εικόνα.

Δημιουργία
οπτικού λεξικού.

Εστίαση στην επιλογή
χρωμάτων – σχολιασμός-
- λέξεις – συναισθήματα -
- συμβολισμοί

Εστίαση στο κορίτσι –
θέση μέγεθος –
πλαίσιο – σημασία -
ενσυναίσθηση

Γράψτε όσες
περισσότερες λέξεις
σας έρχονται στο
μυαλό για κάθε
εικόνα.

Από τη λέξη
στην πρόταση
και από την
πρόταση στο
κείμενο.

- Συμπλήρωση τροποποίηση εικόνων του κειμένου

Επιαναφορά Αναδιήγηση

Παραγωγή προφορικού λόγου
Το κουβάρι της αφήγησης
Όλα τα παιδιά παράγουν
λόγο και χτίζουν ομαδικά την
ιστορία.

- Παροχή γλωσσικών
στηριγμάτων

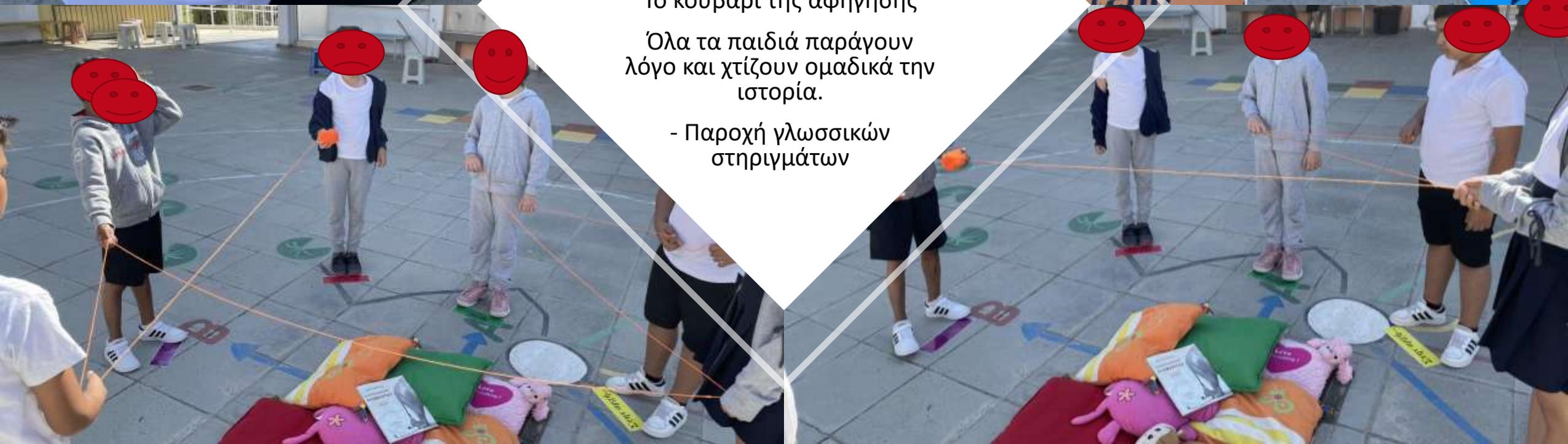
Στην αρχή...

Μετά...

Επειτα...

Στο τέλος...

Αργότερα...

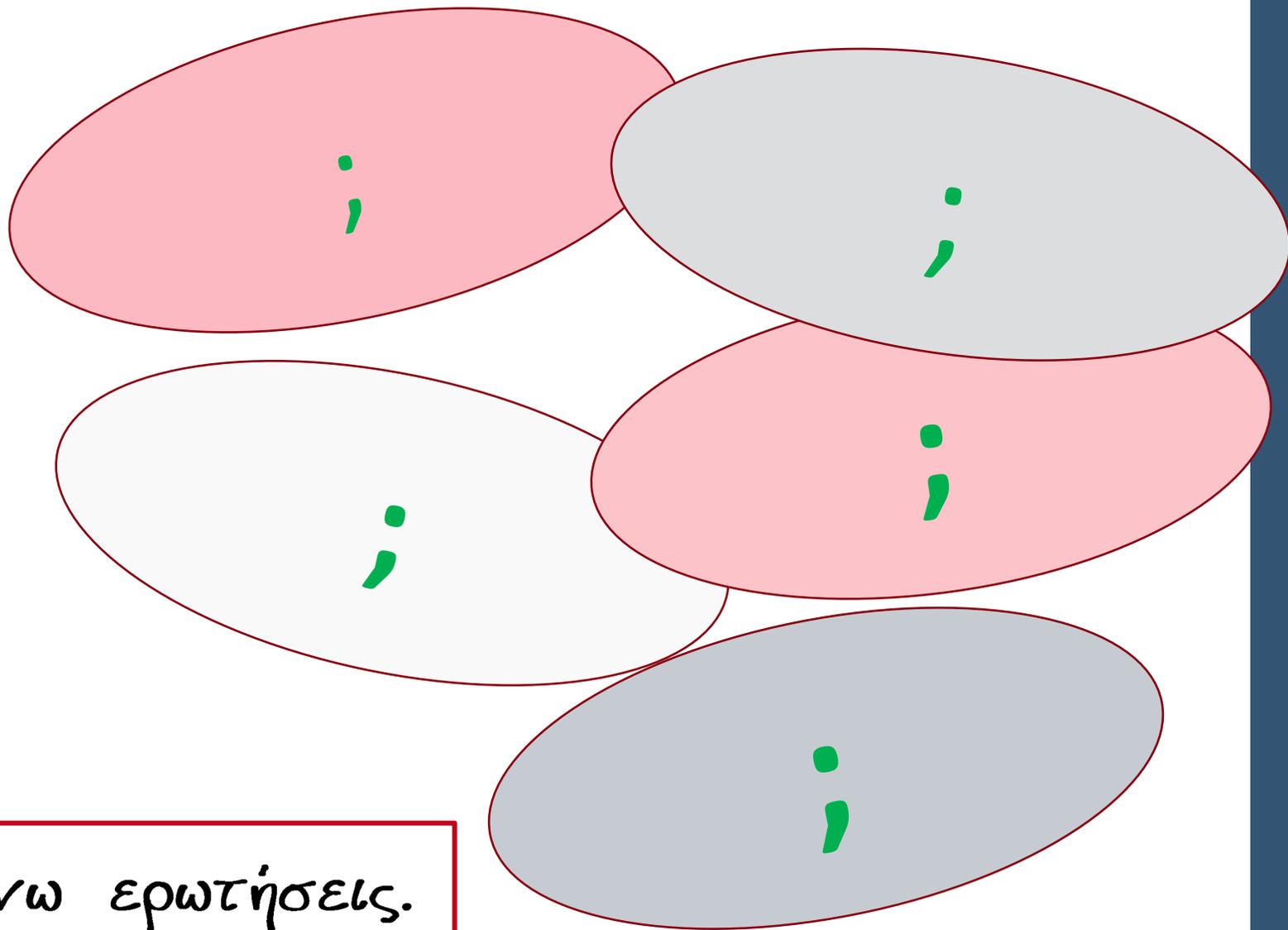
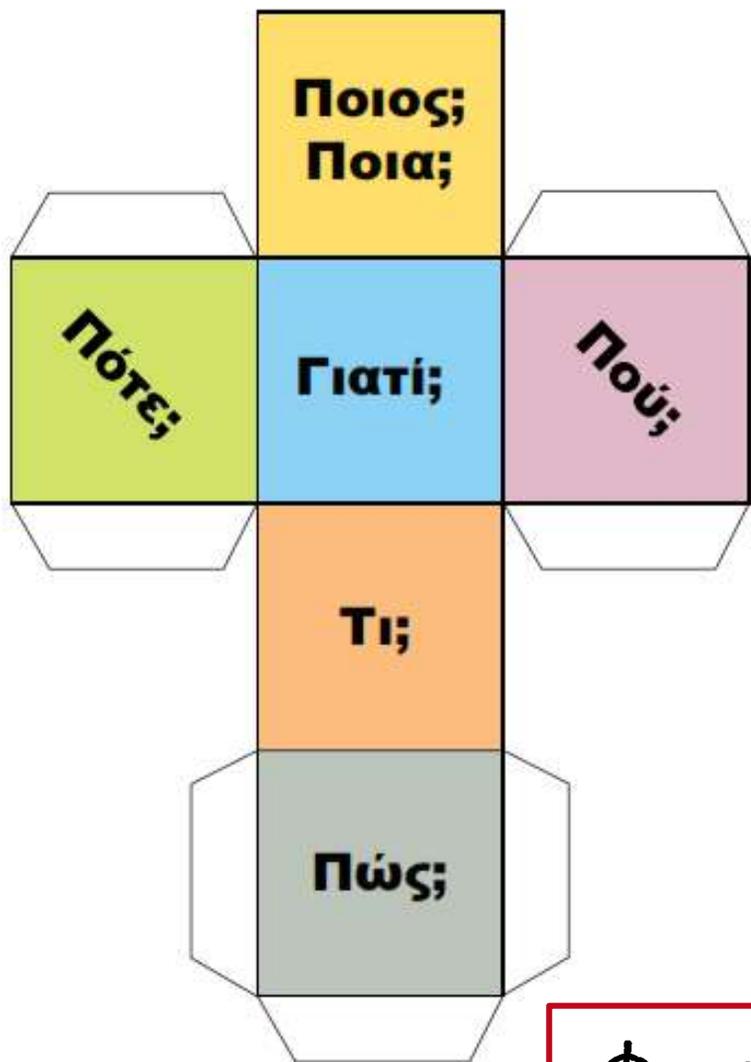

Επαναφορά - αναδιήγηση

Επαναφορά - αναδιήγηση

Φτιάχνω ερωτήσεις.

Δημιουργία λεζάντας

Δραστηριότητα: Δώστε στα παιδιά φωτοτυπίες από επιλεγμένες εικόνες του βιβλίου και ζητήστε τους να γράψουν μια σύντομη λεζάντα που να περιγράφει τι συμβαίνει στην εικόνα.

Γραμματισμός: Εξασκούνται στην γραφή απλών προτάσεων και στην σύνδεση εικόνας και κειμένου.

Άλλες δραστηριότητες

«Ζωγράφισε το
αγαπημένο σου
μέρος»

«Αν ήσουν ο
χαρακτήρας...»

Δημιουργία
εναλλακτικού
τέλους (με εικόνες)

Βιβλίο-Λεξικό
Εικόνων

Προσαρμογές ειδικά για το νηπιαγωγείο

- ▼ Περιορίζουμε τον όγκο λέξεων και κρατάμε έντονα οπτικά ερεθίσματα.
- ▼ Χρησιμοποιούμε πολύ χειρονομία, μιμητική και αντικείμενα από την καθημερινότητα.
- ▼ Ενθαρρύνουμε τα παιδιά να χρησιμοποιούν και τη μητρική τους γλώσσα όταν θέλουν.
- ▼ Δίνουμε έμφαση στην κατανόηση και την προφορική έκφραση, όχι στη «σωστή» γραμματική.
- ▼ Μετατρέπουμε τις δραστηριότητες σε παιχνίδια (κίνηση, χρώμα, μουσική, αφήγηση με ήχους).

Προσαρμογές για πολύγλωσσο νηπιαγωγείο

- ▼ **Συνεργασία με τους γονείς:** Στέλνεις μια εικόνα του βιβλίου στο σπίτι και ζητάς να συζητηθεί στη μητρική γλώσσα· την επομένη τα παιδιά μοιράζονται τι έμαθαν.
- ▼ **Δίγλωσσες κάρτες εικόνων:** Ελληνικά + μητρική γλώσσα (όπου είναι εφικτό), ώστε τα παιδιά να νιώθουν ασφάλεια.
- ▼ **Πολυαισθητηριακή μάθηση:** Συνδυάζεις εικόνες με αντικείμενα που μπορούν να αγγίξουν ή να μυρίσουν (π.χ. αν η ιστορία έχει μήλα, φέρνεις πραγματικά μήλα).
- ▼ **«Βιβλίο–λεξικό εικόνων»:** Κάθε παιδί φτιάχνει μια σελίδα με μια εικόνα και λέξη στα ελληνικά και στη μητρική του γλώσσα.
- ▼ **«Αγγίζω την ιστορία»:** Αν η ιστορία έχει ζώα, δέντρα, φαγητά, φέρνεις αντίστοιχα αντικείμενα για να τα αγγίξουν/μυρίσουν.
- ▼ **«Γονείς στην τάξη»:** Προσκαλείς γονείς να διαβάσουν το ίδιο βιβλίο στη μητρική τους γλώσσα.

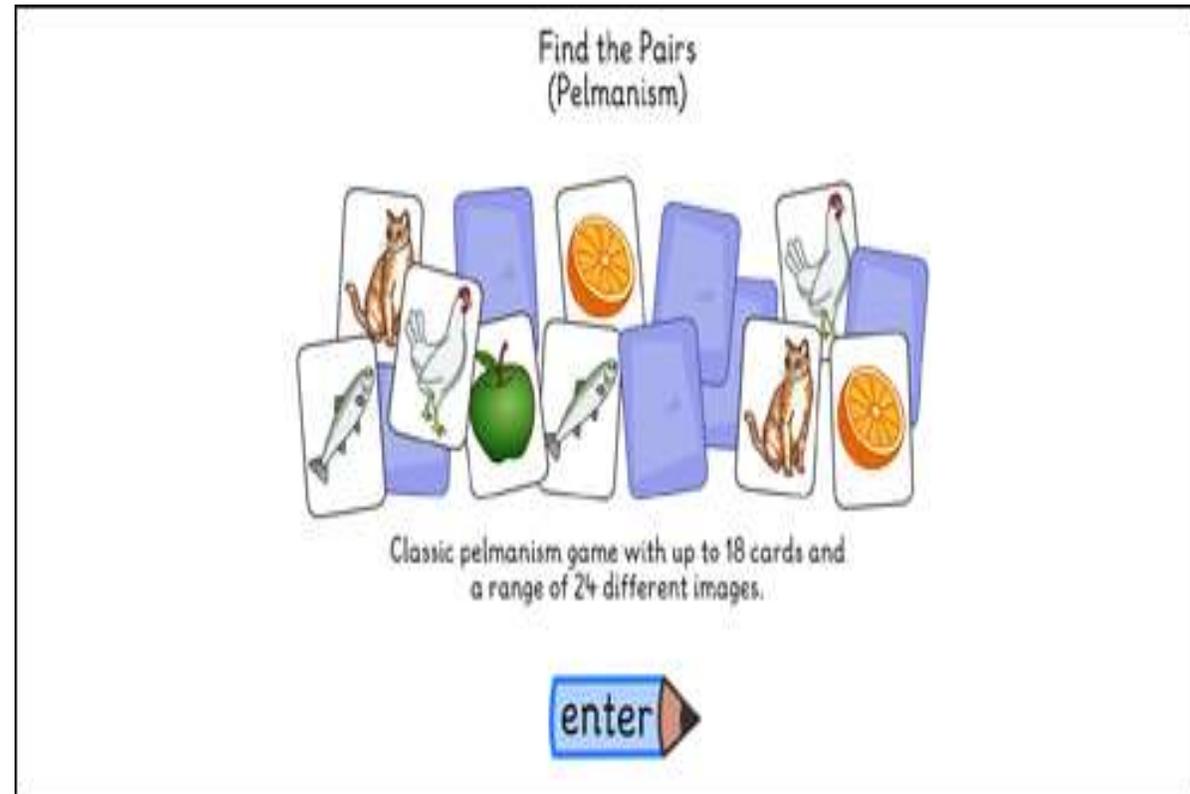
Επιπρόσθετες παιγνιώδεις δραστηριότητες

- ▼ Kaboom!
- ▼ Τικ τακ μπουμ
- ▼ Δώσε πάσα
- ▼ Κάρτες στον κύκλο
 - ▼ Επαναφορά λεξιλογίου
 - ▼ Κατανόηση ιστορίας
 - ▼ Παραγωγή προφορικού λόγου

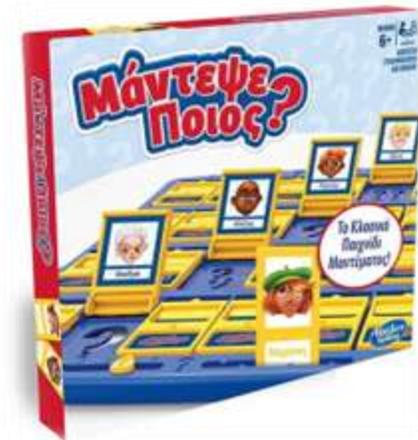
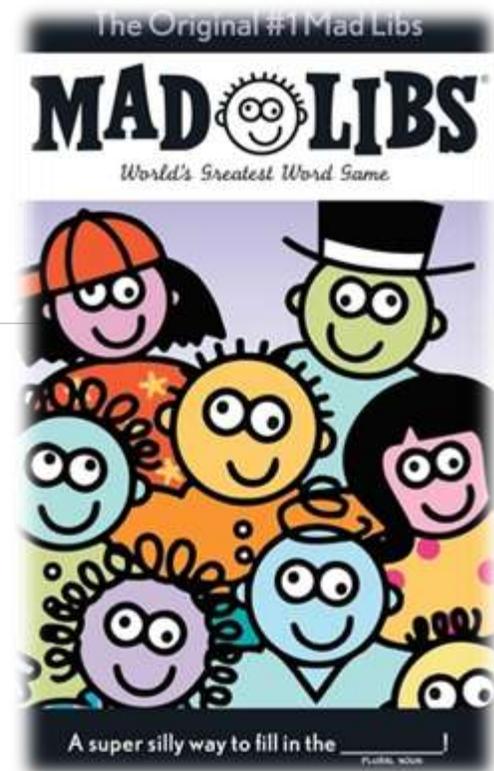
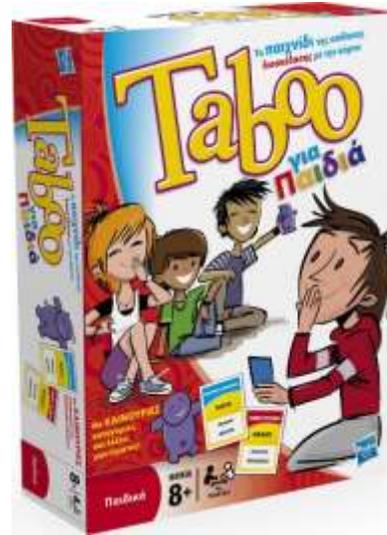
Επιπρόσθετες παιγνιώδεις δραστηριότητες

- ▶ Οπτικός γραμματισμός
- ▶ Ανάπτυξη λεξιλογίου
- ▶ Κατανόηση προφορικού λόγου

Επιπρόσθετες παιγνιώδεις δραστηριότητες

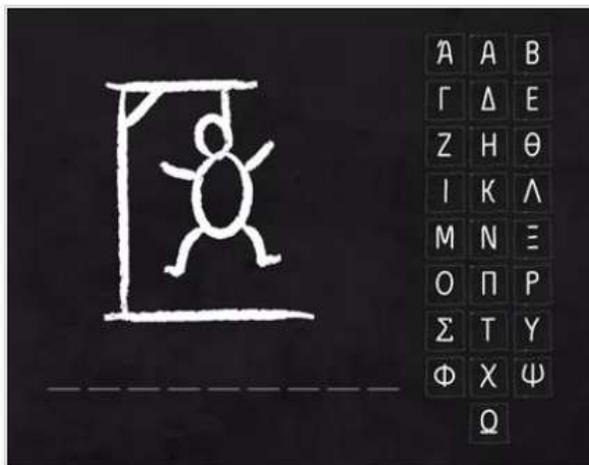
- ▼ Γραμματική
- ▼ Μέρη του λόγου
- ▼ Δημιουργική χρήση του λεξιλογίου
- ▼ Εξάσκηση της μνήμης

Εκπαιδευτικές εφαρμογές

- Wordwall
- Quizlet

Άνοιξη κρεμάλα

Hangman

Private

Άνοιξη αναγραμματισμοί

Anagram

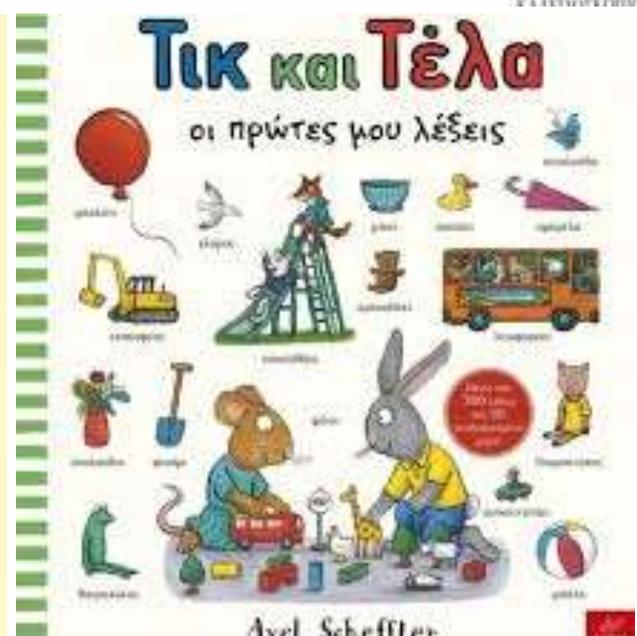
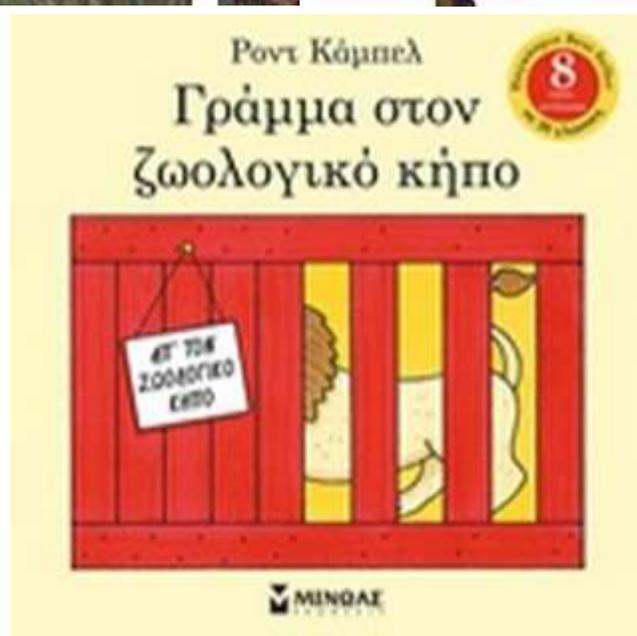
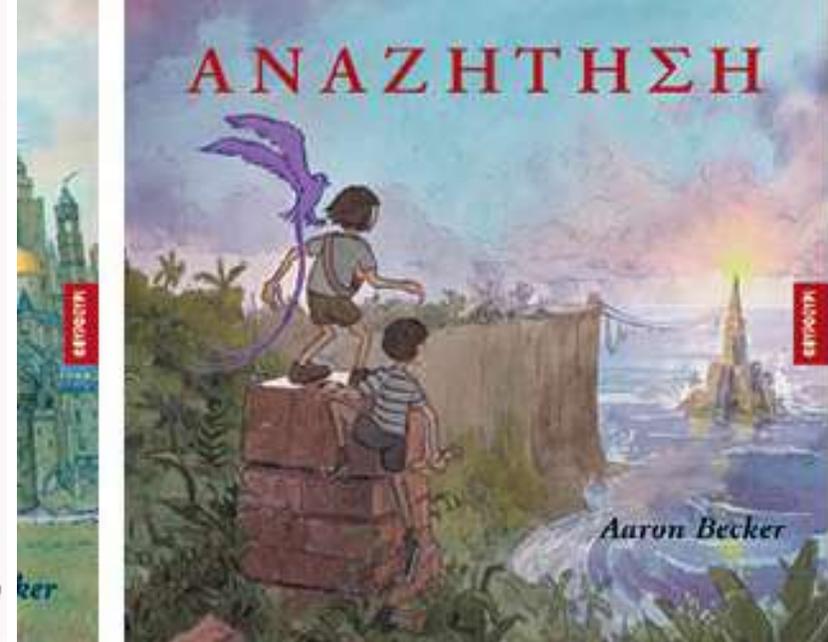
Private

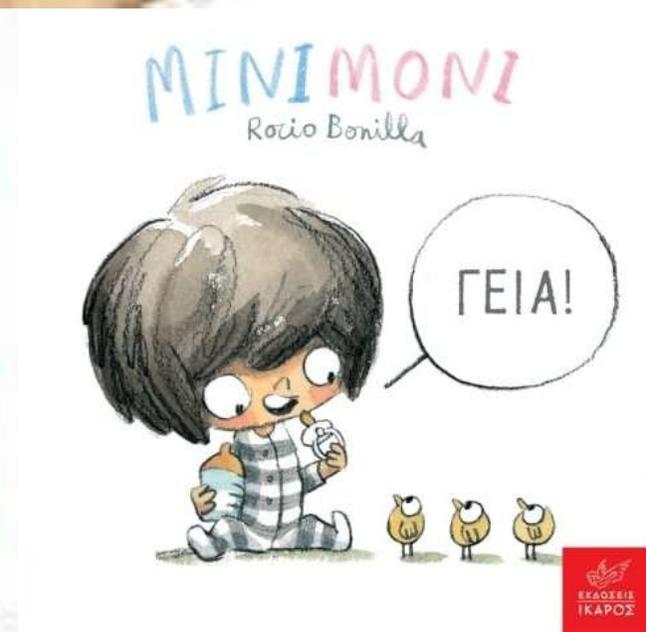
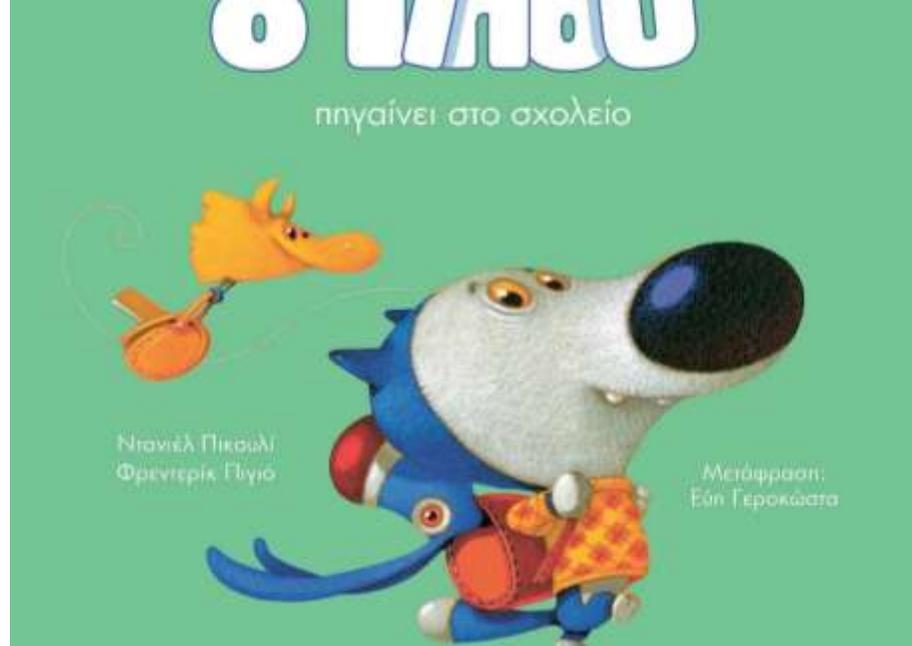
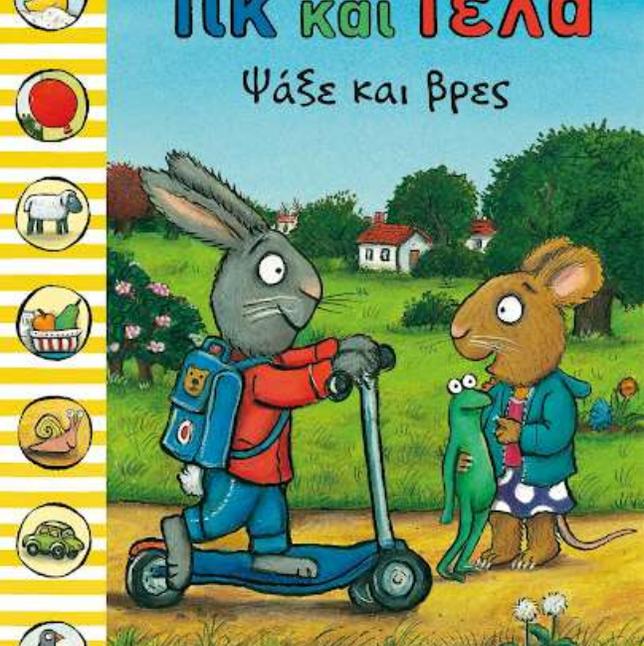
Άνοιξη

Wordsearch

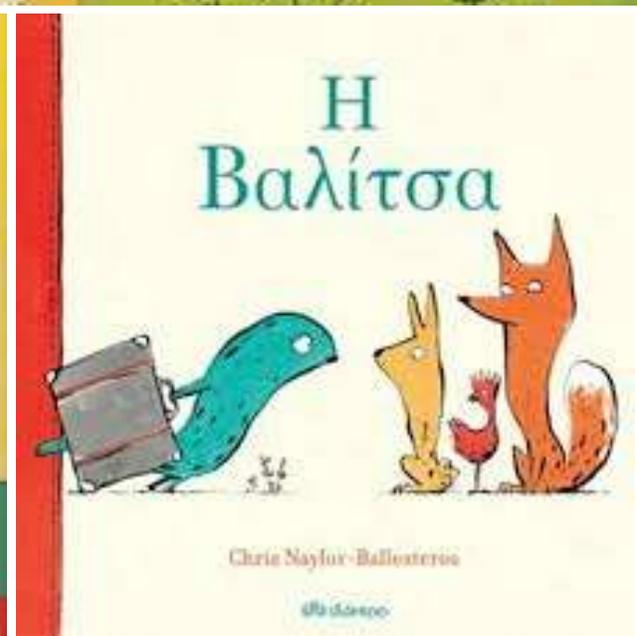
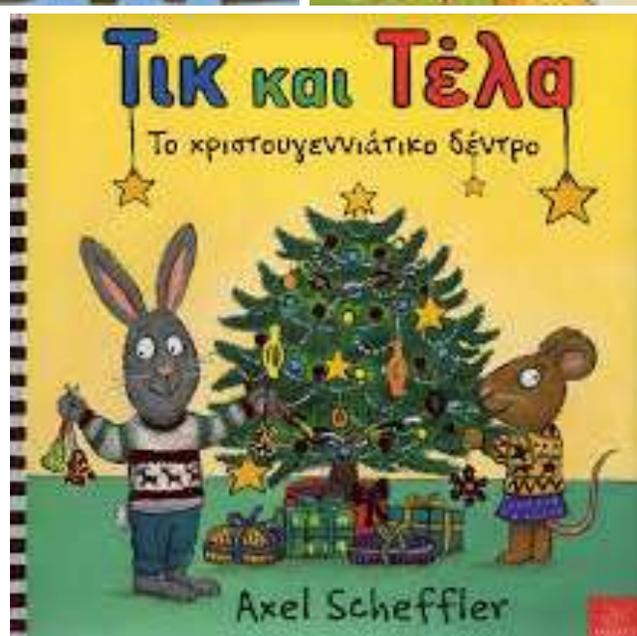
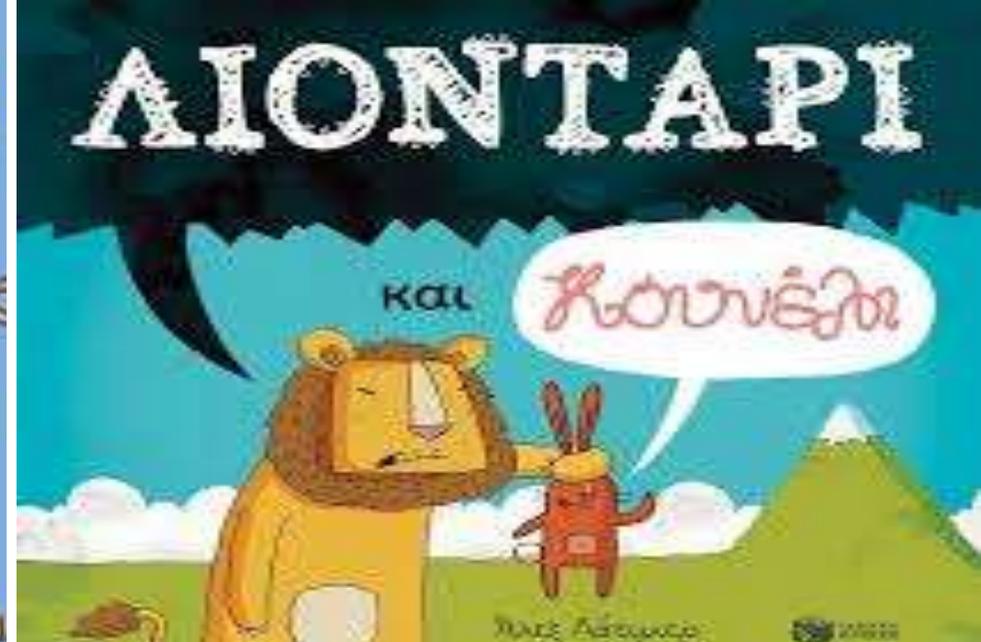
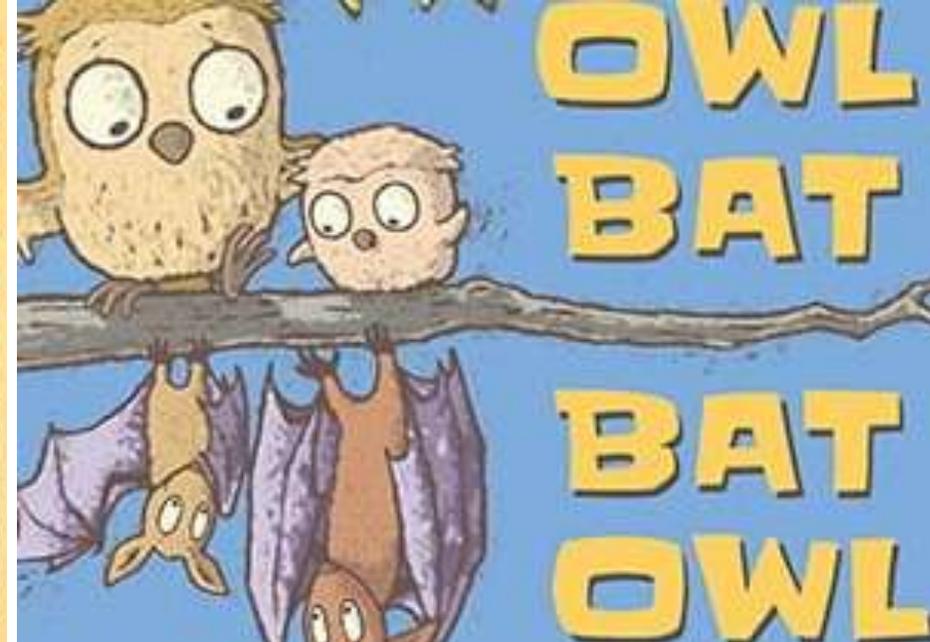
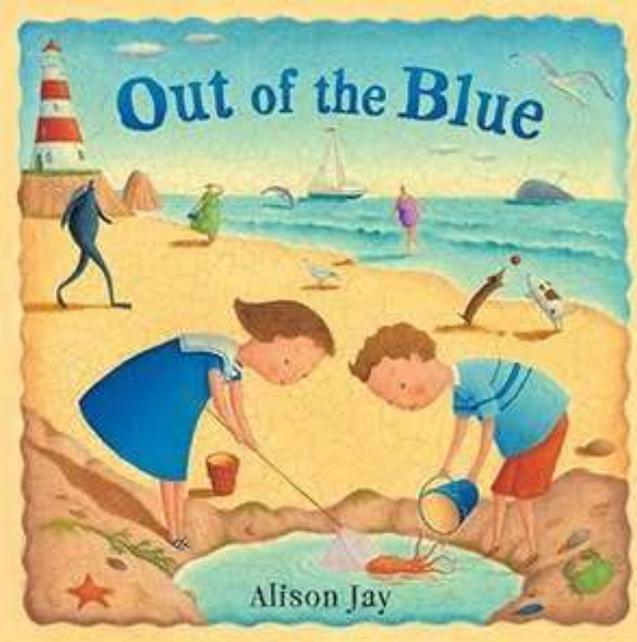
Private

Επιπρόσθετα εικονοβιβλία κατάλληλα για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης

Επιπρόσθετα εικονοβιβλία κατάλληλα για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης

Επιπρόσθετα εικονοβιβλία κατάλληλα για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης

Πικνικ με Μπισκότα

Chris Naylor-Bozesteros
στην τέχνη παραγωγή της Μελίνας Σιδηρέως

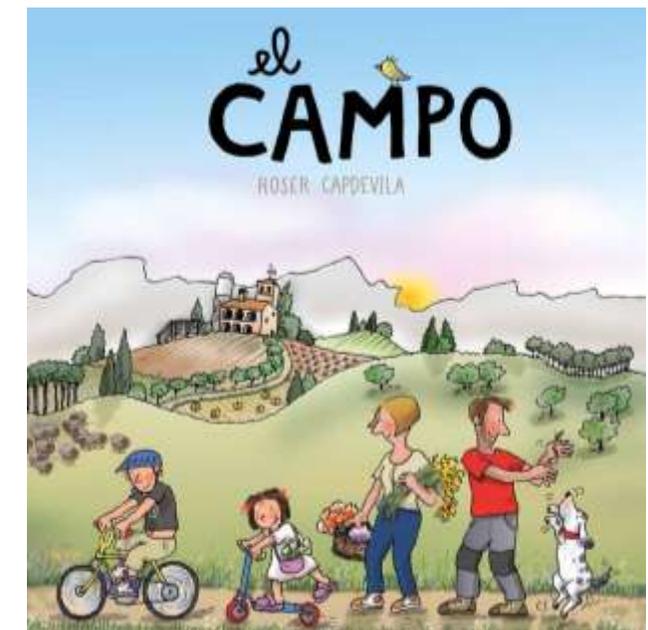
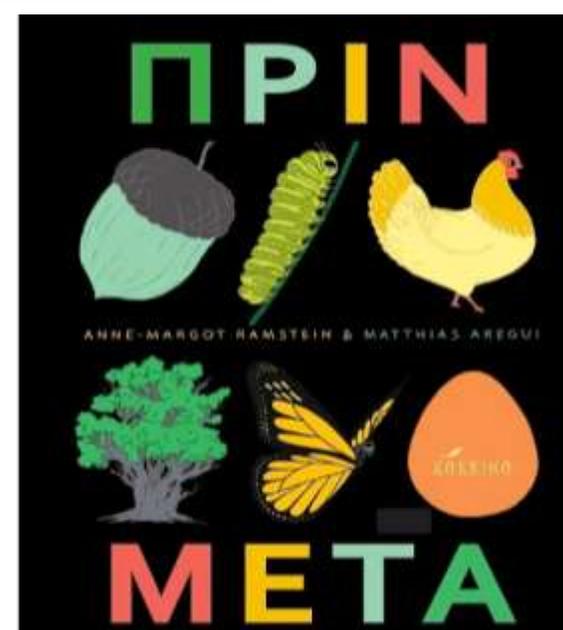
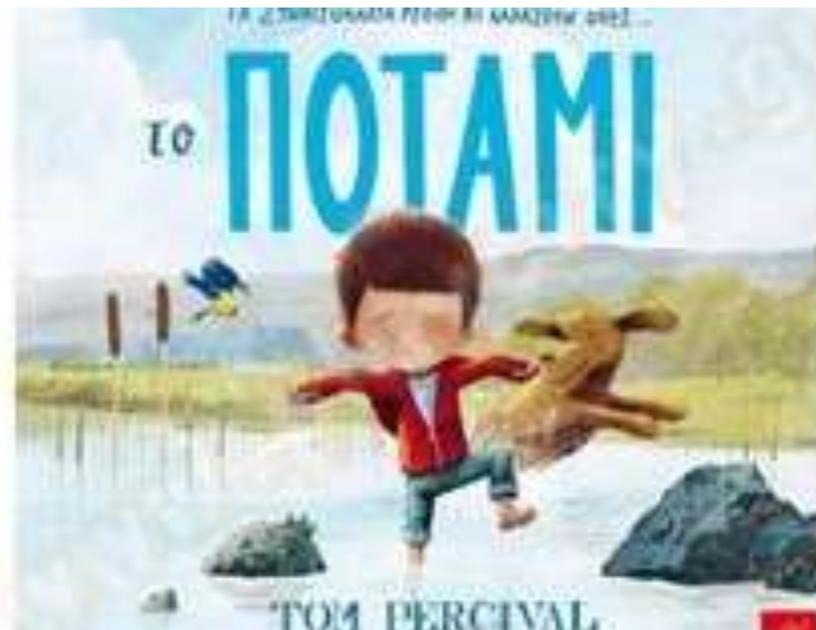
ΝΙΚΟΛΑΪ ΠΟΠΟΥ

ΓΙΑΤΙ;

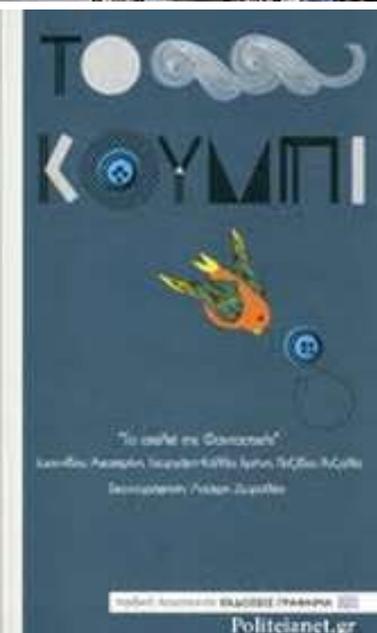
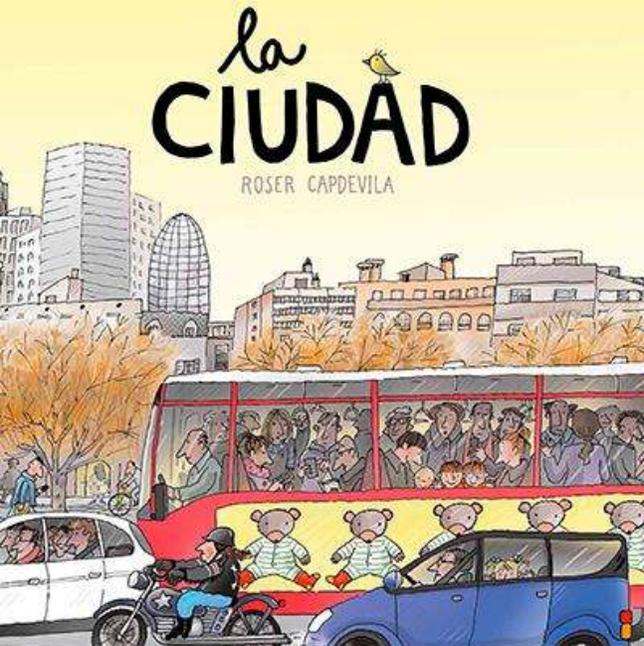

Το ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

ΚΥΡΟΣ ΜΟΥΝΤΕΚΙ - ΔΕΦΑ ΑΝΘΥΣΑΚΗ

Επιπρόσθετα εικονοβιβλία κατάλληλα για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης

Επιπρόσθετα εικονοβιβλία κατάλληλα για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης

Χρήσιμα εργαλεία

Δημιουργήστε ένα υποστηρικτικό και ασφαλές περιβάλλον: Ενθαρρύνετε τη συμμετοχή όλων και τον σεβασμό προς τις διαφορετικές γλώσσες και πολιτισμούς.

Χρησιμοποιήστε ποικίλα εικονοβιβλία: Επιλέξτε βιβλία που απεικονίζουν διαφορετικούς πολιτισμούς, εμπειρίες και υπόβαθρα.

Επιτρέψτε τη χρήση της μητρικής γλώσσας: Ενθαρρύνετε τα παιδιά να συζητούν και να κατανοούν την ιστορία στη μητρική τους γλώσσα, αν αυτό τα βοηθάει.

Παρέχετε οπτική υποστήριξη: Χρησιμοποιήστε εικόνες, χειρονομίες και αντικείμενα για να βοηθήσετε στην κατανόηση.

Συνεργασία με τους γονείς: Ενθαρρύνετε τους γονείς να διαβάζουν εικονοβιβλία στη μητρική τους γλώσσα στο σπίτι.

Επικεντρωθείτε στην κατανόηση: Δώστε μεγαλύτερη έμφαση στην κατανόηση της ιστορίας και των μηνυμάτων της, παρά στην άψογη γραμματική στην αρχή.

Προσαρμόστε τις δραστηριότητες: Τροποποιήστε τις δραστηριότητες ανάλογα με το επίπεδο γλωσσικής επάρκειας και τις ανάγκες κάθε παιδιού.